

Ankenævnet *for* Forsikring

Den 3. februar 2021 blev i sag nr. 95504:

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

mod

PFA Pension
Marina Park
Sundkrogsgade 4
2100 København Ø

afsagt

k e n d e l s e :

Forsikringstageren har forsikring ved tab af erhvervsevne. I brev af 3/7 2020 til nævnet har klagerens advokat bl.a. anført:

"1. Indledning

Som advokat for [klageren] klager jeg hermed over, at PFA Pension ('selskabet') har bragt min klients dækning ved tab af erhvervsevne til ophør pr. 1. maj 2020 og ophævet forsikringsdækningen pr. 1. juni 2020.

1.1 Baggrund

Min klient har tegnet forsikring med dækning ved tab af erhvervsevne i selskabet. Forsikringen giver ret til dækning, når den helbredsmæssige erhvervsevne er nedsat med mindst halvdelen og den økonomiske erhvervsevne med mindst 10 %.

1.2 Påstand

Selskabet skal anerkende, at det ikke har været berettiget til at ophæve min klients forsikringer med virkning fra 1. maj 2020.

Selskabet skal anerkende, at min klient, også efter den 1. maj 2020, er berettiget til dækning ved tab af erhvervsevne og efterbetale allerede forfaldne ydelser med tillæg af renter efter forsikringsaftalelovens § 24.

Selskabet skal tilpligtes at dække advokatomkostninger i medfør af FAL § 32, stk. 2, med 25.000 kr.

2. Sagsfremstilling

Min klient blev sygemeldt i 2015 og har siden været hel- eller deltidssygemeldt som følge af flere forskellige helbredsgener. Han har gener efter diskusprolaps, som han blev opereret for i 2015. Der opstod efter operationen komplikationer som førte til reoperationer, som efterlod min klient med betydelige mén. Generne består i dag blandt andet af smerter i nakke og ryg, som medfører hovedpine samt iskiassmerter, der blev forværret ved diskusprolapsene. Derudover lider min klient af sovende arme om natten som gør, at han ikke er udhvilet, når han vågner. Dette har min klient været i et forløb vedrørende på ... Hospital og bliver fortsat medicineret herfor.

Min klient kunne, som følge af sine gener, ikke fastholde sit tidligere arbejde, som han blev opsagt fra. I forløbet efter kom en psykisk følge i form af depression, som min klient har modtaget behandling for. Derudover har han psoriasisgigt, som også medfører gener, navnlig i form af smerter. Dette medfører, at min klient bliver hurtigt træt i ryggen om dagen og sover dårligt om natten.

For en nærmere beskrivelse af min klients helbredsmæssige gener henvises til de lægelige akter.

Min klient anmeldte tab af erhvervsevne til selskabet, som ved brev af 2. juli 2015 meddelte, at de ville udbetale erhvervsevnetabsydelse og give præmiefritagelse. Ydelserne gik dengang til min klients tidligere arbejdsgiver frem til hans afskedigelse og lønophør pr. 1. januar 2016, hvorefter ydelserne overgik til min klient.

Min klient er siden operationerne, og de genoptræningsforløb han var i, blevet rådet til at være aktiv og træne for at begrænse generne og undgå en tilbagegang. I reumatologisk speciallægeerklæring af 10. november 2015 (**bilag 1**), er det blandt andet anført:

'5. Kan [klageren] anbefales egen-træning eller andre adfærdsændringer der kan bedre tilstanden?'

'Ja, al træning, som ikke provokerer generne vil tjene dels til styrkelse af muskulaturen, dels afledning af smerterne. Der er ikke specifikke ændringsforslag til aktivitetsmønstre.'

I journalnotat af 28. december 2018 fra ... Hospital (**bilag 2**), er det blandt andet anført:

'Pt. har erfaring for, at hans træning er vigtig for at holde smerterne nede. Har gjort dette gennem flere år.'

Min klient har løbende været fulgt ved ... Sportsklinik. Journal og træningsøvelser fra klinikken vedlægges som **bilag 3**. Min klients gener er blevet værre som følge af psoriasisgigt, hvilket har aktualiseret behovet for træning. Under COVID-19 har min klient ikke kunne træne i fitnesscenter som tidligere, hvilket har ført til en forværring af tilstanden. Statusnotat fra min klients fysioterapeut vedlægges som **bilag 4**. I notatet fremgår det blandt andet:

'Anbefaling til Patient:

Træne så meget som muligt indtil smertegrænsen ca. 4. ud af en 10 skala. pt. skal lytte til sin krop.

...

Under forløbet på 1 år har pt, både trænet med meget lette vægte og her til slut noget tunge-re for at øge muskelstyrken for at skabe mere funktionel stabilitet. I patientens periode på 6 uger under Covid-19 nedlukning kan man teoretisk udregne en fald i styrke. Da patienten ikke har haft tilgang til styrketræning vil patienten ikke kunne opretholde sit daværende funkti-

onsniveau, grundet manglende funktional stabilitet i columna. Efter opstart af behandling har patienten haft et kraftig hold i ryggen som kan skyldes manglende stabilitet.'

Min klients træning er tilrettelagt i samarbejde med sportsklinikken og fysioterapeut. Behandlingsoversigt fra fysioterapi vedlægges som **bilag 5**. Når min klient ikke træner, forværres hans smerter, jf. beskrivelsen ovenfor, samt journal fra kiropraktor (**bilag 6**), hvoraf det blandt andet fremgår, at min klient *'Laver mange øvelser for at holde lændeproblemerne nede'*. Som **bilag 7** vedlægges udskrift af apotekerliste, hvoraf fremgår en længere række medicin, herunder åbne recepter.

Min klient var efter fratrædelse fra sin tidligere stilling pr. 1. januar 2016 i et kommunalt forløb, hvor han den 12. maj 2016 af rehabiliteringsteamet blev visiteret til fleksjob (**bilag 8**). Det fremgår af rehabiliteringsteamets indstilling, at:

'Samlet finder Rehabiliteringsteamet, at [klageren] arbejdsevne er varigt og væsentligt nedsat, og at han opfylder betingelserne for tildeling af fleksjob.'

Rehabiliteringsteamets indstilling blev foretaget på baggrund af en grundig gennemgang af de lægelige akter, afklaringsforløb og oplysninger fra min klient. Min klient er stadig i fleksjob og arbejder aktuelt hos [virksomhed] 2x2 timer om ugen og har gjort dette siden 1. december 2016.

Ansættelsesaftale vedlægges som **bilag 9**, og udtalelse fra arbejdsgiver er vedlagt som **bilag 10**, hvoraf det blandt andet fremgår:

...

Da min klient i 2016 blev opsagt fra sin tidligere stilling, oplevede han en psykisk reaktion af depressiv karakter, som førte til en behandling med antidepressiv i ca. 8 måneder og psykologsamtaler. Det var en meget vanskelig periode for min klient og hans familie og medførte en ægteskabelig krise. Min klient og hans hustru besluttede, at de i stedet for en skilsmisse, ville forsøge at have mere tid hver for sig. De købte derfor i april 2016 et sommerhus med midler, min klient havde arvet [familiemedlem 1].

Erhvervelsen af et sommerhus hjalp på forholdet henover sommeren 2016, og parret solgte huset igen i oktober 2016, da de

Min klients psykiske tilstand blev herefter bedre. Han holder det i ave og har indrettet sig herefter men oplever, at sårbarheden ligger under overfladen, som ikke er ualmindeligt for lidelser af den pågældende karakter.

Da min klient oplevede tilbagevendende psykiske udfordringer, besluttede han og hustruen, at de på ny ville erhverve et sommerhus. Dette skete i efteråret 2019. De købte et dødsbo for midler der dels stammede fra arv efter [familiemedlem 1], og dels fra et lån af min klients [familiemedlem 2], da ønsket om et sommerhus af hensyn til min klients mentale helbred var stort. Gælds-brev vedrørende lånet fra [familiemedlem 2] vedlægges som bilag 11. Huset trængte til en vis istandsættelse, som i de væsentligste blev forestået af min klients [familiemedlem 3] og min klients ægtefælle.

Udtalelse herom fra min klients [familiemedlem 3] vedlægges som **bilag 12**, og kvitteringer fra min klients [familiemedlem 3] køb af materialer vedlægges som **bilag 13**.

Videre bemærkes det, at sommerhuset ligger i kort afstand til min klients arbejde og tæt på hans mors sommerhus, så han har let mulighed for socialt samvær, når der måtte være behov herfor.

Gennemgående forsøger min klient at holde et aktivitetsniveau, hvor han også mentalt føler, at der er indhold og mening i hverdagen, og han yder noget for andre, hvilket i forhold til fysisk aktivitet kan betyde, at der kommer en reaktion, som restitueres fra de følgende dage. Vedrørende de meningsgivende aktiviteter kan nævnes, at min klient har meldt sig som frivillig vagt på sine børns skole ..., der er udsat for Min klient og hans ægtefælle var venner med ..., der blev skudt ..., og har således haft trusselsbilledet helt tæt på livet.

Vagten varer ca. 20 minutter, og min klient har i gennemsnit én vagt om måneden, og der er alene tale om at skulle observere og meddele eventuelle aktiviteter over radio. Udtalelse fra Sikkerhedschefen for ... vedlægges som **bilag 14**.

Selskabet har gennem årene fulgt op på min klients sag og har senest ved brev af 6. december 2019 (**bilag 15**) meddelt min klient, at man på baggrund af de indhentede oplysninger vurderede min klients generelle erhvervsevne nedsat med mindst halvdelen.

Selskabet havde forud herfor blandt andet indhentet speciallægeerklæringer vedrørende min klients gener.

I neurokirurgisk speciallægeerklæring af 17. august 2018 (**bilag 16**), rekvireret af selskabet, er det blandt andet anført:

...

I psykiatrisk speciallægeerklæring af 9. november 2018 (**bilag 17**), rekvireret af selskabet, er det blandt andet anført:

...

Selskabet har i agterskrivelse af 20. april 2020 (**bilag 18**) til min klient oplyst, at selskabet vil standse udbetalinger og bringe forsikringen til ophør. Som begrundelse henviser selskabet til, at der efter selskabets opfattelse skulle være uoverensstemmelse mellemovervågningsmateriale og min klients oplysninger omkring omfanget og nedsættelsen af hans erhvervsevne samt karakteren af hans klager. Selskabet anfører således:

'Der er intet i de oplysninger, som PFA nu er i besiddelse af, som antyder, at De skulle have de anførte fysiske funktionsindskrænkninger med den virkning, at Deres erhvervsevne skulle være reduceret i dækningsberettiget grad. De har derfor forsømt Deres forpligtelse til at give PFA sandfærdige oplysninger om Deres erhvervsevne i forbindelse med PFA's vurdering af, om De er berettiget til fortsat bevilling af ydelser og præmiefritagelse under erhvervsevnetabsforsikringen.'

Blandt de oplysninger, som er indhentet via en overvågning af min klient, og sammenholdt med oplysninger fra min klient, henviser selskabet blandt andet til funktionsevneskema I dateret og underskrevet den 2. juni 2018. Heri har min klient ved besvarelse af spørgsmål om funktionsevne nedsættelsen inden for en række aktiviteter krydset af i felterne 'moderat' og 'let'.

Derudover gives oplysning om, at funktionsevnen stadig er nedsat, at den ikke ventes bedret, og at han for at bedre tilstanden holder sig i gang med et arbejde samt laver øvelser flere gange om ugen.

Videre henvises til opfølgningsskema dateret og underskrevet den 21. juli 2019, hvoraf fremgår, at min klient arbejder 2 dage om ugen af 2 timer i flexjob. På spørgsmål om, hvorvidt min klient forventer at blive i stand til arbejde igen/øge din arbejdstid? Svares der nej med begrundelsen *'Har løbende over årene forsøgt at øge timerne og fået slemme tilbagefald'*

På baggrund af agterskrivelsen har der været afholdt et møde med selskabets advokat, som dog ikke har ført til andet resultat, hvorfor nærværende klage har været nødvendig.

3. Anbringender

3.1 Ophævelsen

3.1.1 Nærmere om hjemmelsgrundlag

Ophævelse med henvisning til svigagtig adfærd forudsætter efter teori og praksis en væsentlig/grov forsømmelse af pligterne i aftaleforholdet. Herved forstås, at der enten skal være tale om en afgivelse af urigtige oplysninger eller forties væsentlige forhold. Ankenævnet for Forsikring har i kendelse 93.514 udtalt:

'Nævnet har udtalt, at en sådan ophævelse af forsikringsdækningen med henvisning til, at forsikringstageren har handlet illoyalt og har tilsidesat sine kontraktlige forpligtelser, kræver en vis grovhed i den udviste adfærd, ligesom der må stilles betydelige krav i bevismæssig henseende. Nævnet henviser til sine afgørelser i sagerne 92901 og 94121.'

Det bemærkes, at den illoyale adfærd og tilsidesættelse af forpligtelser der omtales, vedrører hvorvidt der er uoverensstemmelse mellem de afgivne oplysninger og de konstaterede aktiviteter. Dette fremgår blandt andet af ankenævnskendelse 93.590, hvor vurderingen beskrives som *'omfanget af og karakteren af hans aktiviteter og indholdet af observationsmateriale i øvrigt sammenholdt med klagerens egne oplysninger om hans formåen'*.

Til støtte for den nedlagte påstand, gøres det gældende, at min klient på ingen måde har udvist en adfærd eller handlet på en måde, der kan begrunde en ophævelse af forsikringen.

Inden de konkrete overvågninger gennemgås, vil der kort redegøres for det 'snit', som Ankenævnet for Forsikring i praksis anlægger i forhold til karakteren af den grovhed, som selskaber kan begrunde en ophævelse med:

AK 93.514

Klageren havde oplyst, at han i nogle perioder ville være i stand til at arbejde 3-4 timer om ugen, men i andre perioder slet ikke. Videre havde han oplyst, at han kunne gå 30 min – 2 timer i gode perioder.

Selskabet observerede klageren til en åbningsfest af en butik, hvor han ifølge nævnet fremstod som arrangør og arbejder i ca. 18 timer på én dag. Videre blev han observeret på en 4-timers vandretur i ujævnt terræn.

AK 93.702

Klageren havde oplyst, at han maksimalt kan løfte 2-3 kilo, at han levede i et smertehelvede, at han lå ned 14-20 timer i døgnet, at han ingen gode dage havde, og at han ingen daglige rutiner havde, maksimalt kunne gå 15 min ved hjælp af krykker og at han kun var i stand til at stå et par minutter.

Selskabet observerede klageren ubesværet i normalt gangtempo dagligt gå flere ture med sin hund af en varighed på op til 45 minutter pr. tur. Videre var klageren observeret udføre havearbejde, græsslåning samt en flytning, hvor klageren løftede genstande af forskellige størrelse herunder et mindre køle-/fryseskab, ligesom han var observeret som træner for et sportshold, hvor han var tilstede til træning og kamp.

AK 93.061

Klageren havde blandt andet oplyst selskabet, at hun var forhindret i vandreferie og alene kunne deltage i charterferier og 'dase-ferier', hvor hun ikke deltage i sædvanlige aktiviteter såsom sightseeing. Selskabet observerede klageren under en skiferie, hvor hun deltog aktivt.

AK 90.117

Klageren havde oplyst om konstante smerter i hoved, nakke, skulder og arm, der forværres ganske betydeligt ved enhver form for belastning. Han kunne ikke klatre på stiger, bøje sig fremover eller til højre side, ligge på knæ eller sidde på hug og kun strække armen til 90 grader og derover uden belastning og i meget kort tid, ligesom han oplyste ikke at kunne løfte noget over skulderen og heller ikke kunne støvsuge, vaske gulv osv., hvor skulderen skal bruges, uden at få smerter. Der var medicinsk ikke fundet oplagte årsager til hans smerteproblematik.

Selskabet observerede klageren i et fritidsanlæg i færd med trimme/fjerne buske med en buskrydder i bæresele, slibe, feje og male, gå med en trillebør, rive affald sammen, slå græs med en havetraktor og flytte inventar for at komme til med traktoren. Desuden blev klageren observeret, hvor han ene mand på en dag nedrev en træportal af kraftige stolper og armeringsnet og opbyggede den på ny med nye materialer, hvorunder han gjorde brug af forskelligt håndværktøj, spade, pælespade og stige.

AK 89.328

Klageren havde oplyst, at han havde fået nye tryk på nerver, så han havde det rigtig skidt, og at han drømte om et skånejob nogle få timer om ugen, men som han havde det ville det ikke ske inden for det næste år og ville kræve at tilstanden bliver bedre.

Selskabet observerede at klageren indtrådte i bestyrelsen i sin ægtefælles virksomhed, og at han hjalp til i virksomheden. På visse dage i denne periode var han aktiv uden for hjemmet i op til 11 timer om dagen og andre dage varetog han lager- og kørselsopgaver i virksomheden i perioder på over syv timer om dagen flere dage i træk, hvor hans arbejdsopgaver blandt andet bestod i kørsel med varer og hvor han på flere videoklip og billeder kørte paller med tunge læs og opsætte folie på vinduer i rygbelastende positioner.

Ovenstående praksis viser, at de forhold som kan danne grundlag for en ophævelse, er forhold, der er åbenlyst uforeneligt med oplysninger fra forsikringstageren. Disse forhold vedrører navnlig de gener, der i de konkrete sager begrunder en nedsat funktionsevnen.

Det er ikke tilfældet i nærværende sag, jf. nærmere herom nedenfor.

3.1.2 De konstaterede aktiviteter

Selskabet har til støtte for afgørelsen henvist til diverse observationsmateriale, herunder en foretaget overvågning af min klient. Selskabet gør overordnet gældende, at min klient skulle fremstå ugeneret. Dette bestrides. Som **bilag 19** fremlægges et sammendrag af selskabets observationer, som tydeligt viser, at min klient ikke fremstår uden gener, tværtimod, med hyppige knæk med nakken, strækøvelser mv.

På et mere konkret plan har selskabet henvist til overvågning i forbindelse med *træning*. Hertil bemærker jeg, at min klient fra lægelig side er anbefalet træning, og at øvelserne på ingen måde er uforenelige med hans gener, som netop lindres eller holdes i ave herved. Det følger forudsætningsvist af praksis, fx AK 93.435, at træning i sig selv ikke er problematisk i forhold til dækningen, medmindre en væsentlig del af denne ikke kan betragtes som genoptræning eller relateret til helbredsgenerne.

Sammenholdes aktiviteterne med de afgivne oplysninger fra min klient, er de på ingen måde uforenelige, i modsætning til AK 93.435, hvor observationer viste løft med én arm af en vægtskive på 20 kg., der fandtes uforenelig med oplysninger vedrørende funktionsevne om 'ingen tunge løft'.

Dertil kommer, at selskabet løbende har været orienteret om disse hyppige træningsbesøg i oplysnings- og funktionsskemaer, såvel lægelige akter, hvorfor aktiviteterne ikke er en illoyal fortielse, der kan begrunde en ophævelsen. Derudover ville en mindre aktivitet i fitnesscenter gå imod de lægelige råd og føre til en forværring, som det netop har været tilfældet under COVID- 19, hvorved min klient ville kompromittere sin tabsbegrænsningspligt.

Vedrørende selskabets henvisning til min klients deltagelse i en *vagtordning*, så skal det bemærkes, at aktiviteten hverken tidsmæssigt eller fysisk er uforenelig med min klients øvrige oplysninger om aktivitets- og funktionsniveau.

Der er tale om enkelte vagter om måneden af ca. 20 minutters varighed, som desuden er motive-ret i et ønske fra min klient om at medvirke til en sikker skolegang for sine børn. Der er ikke tale om, at min klient, som antydnet af selskabet, skal være kampklar. Opgaven består i rapportering, jf. udtalelsen i bilag 11. Dertil kommer, at min klient netop på overvågningen af hans vagt viser tegn på nakkegener, idet han laver 'knæk' med nakken.

Jeg henviser desuden til AK 93.822, hvoraf det følger, at observationsmaterialet skal give et klart billede af, hvad en forsikringstager har foretaget sig ud over helt almindelige dagligdags handlinger, herunder aktiviteter forbundet med at være forælder.

Vedrørende selskabets henvisning til min klients tilstedeværelse omkring deres *sommerhus*, så har der for det første været tale om et tiltag for at værne om min klients, såvel hans families, mentale helbred. Også på dette punkt indrettede min klient sig efter omstændighederne og udviser rettidig omhu, ligesom tilfældet var i 2016, hvor en fysisk adspredelse og et nyt rum viste sig helt afgørende for hans psykiske velvære.

I forhold til de aktiviteter, som selskabet henviser til, så er der tale om enkeltstående aktiviteter, der har karakter af øjebliksbilleder. Min klient flytter i sagens natur ikke ind i et sommerhus gentagende gange. Det forhold, at han én gang er set medvirke til en sådan aktivitet, skal ses i sammenhæng med, at hans [familiemedlem 3] har istandsat en væsentlig del af sommerhuset, og min

klient har haft et ønske om at kunne medvirke eller i det mindste forsøge herpå; inden for de rammer og grænser rent helbredsmæssigt, som han nu engang har.

Helt afgørende er det, at intet i de foretagende overvågninger vedrørende sommerhuset er af en karakter, der kan sidestilles med eller tolkes som en erhvervsevne.

Jeg henviser til [AK 93.876](#), hvor det blev udtalt, at selskabets observationer foretaget udendørs ikke giver noget billede af, hvad klageren havde foretaget sig, når han befandt sig inde i bygningerne. Tilsvarende synes selskabet i denne sag, navnlig via aktivitetsrapporten, at lægge til grund, at min klients ophold i sommerhus, eller på andre adresser, er aktiviteter uden at vide, hvad min klient har lavet; hvilket f.eks. kunne være at hvile sig eller blive behandlet for sine gener.

Videre henviser jeg til [AK 93.339](#), hvor nævnet kom frem til, at til forsikringstagers arbejde på et hus, der i det væsentlige overstiger omfanget af min klients aktiviteter, ikke var så illoyal adfærd, at det kunne begrunde en ophævelse. Det afgørende efter praksis, jf. [AK 88.847](#), er om det er godtgjort '*..., at klageren i funktionsskemaet eller på anden vis har afgivet bevidst urigtige oplysninger om sine helbredsforhold, vel vidende at dette ville have betydning for selskabets beslutning om at forlænge klagerens invalideydelser.*'

Endelig bemærkes, at selskabets overvågning i øvrige gøremål har karakter af dagligdags aktiviteter, såsom at handle ind, hvilket ikke er uforeneligt med min klients oplysninger om gener og funktionsniveau. Jeg henviser til Ankenævnet for Forsikrings kendelse nr. 93.835.

Afslutningsvist bemærker jeg, at min klient har ret til dækning ved nedsættelse af erhvervsevnen med halvdelen. Dette skal tages i betragtning, når det vurderes, hvorvidt der er handlet illoyalt eller svigagtigt, som påstået af selskabet.

Min klient har med sine gener ikke mulighed for at arbejde yderligere end de 4 timer ugentligt. For at opfylde sin tabsbegrænsningspligt og loyalitetsforpligtelser i aftaleforholdet, har han løbende forsøgt at øge tiden, jf. udtalelsen fra arbejdsgiver – og vil da også fremover forsøge herpå. Det ændrer dog ikke på, at han for ikke at forværre sin situation har måtte respektere de grænser, som hans krop sætter.

Selv *hvis* han havde mulighed for at arbejde mere, så skulle denne evne i relation til selskabets påstand om svig have en karakter og et omfang, som væsentligt overstiger det oplyste, og ville føre til, at han ikke havde krav på dækning. Selskabet har ikke godtgjort forhold, der viser en aktivitet, som kan tages som udtryk for en erhvervsevne endsige være en bevidst afgivelse af urigtige oplysninger, jf. [AK 88.847](#).

3.2 Dækning for tab af erhvervsevne

Det gøres gældende, at min klient fortsat har krav på dækning efter den 1. maj 2020, da hans erhvervsevne (uanset om det måtte være den generelle eller midlertidige) er nedsat med mindst halvdelen.

Min klient har adskillige helbredsgener og diagnoser, som hindrer ham i at arbejde mindst halv tid. Aktuelt arbejder han således 4 timer om ugen, og der er ingen holdepunkter for, at han skulle have mulighed for at arbejde yderligere. Udover udtalelsen fra hans arbejdsgiver som støtter det-

te, så vil der selv med en øget tid være så langt fra de aktuelle 4 timer med behørig skånehensyn til halv tid, svarende til 19 timer om ugen.

De fremlagte overvågninger godtgør på ingen måde, at dette skulle være muligt. Overvågningerne af min klient, hans familie og børn, har kun ført til, at de fortsat ser sig over skulderen og føler sig forfulgt. En betydelig og helt urimelig psykisk belastning for en familie, hvor min klient har forsøgt at bedre sine gener ved behandling og træning for at være så god en far og ægtefælle, som hans helbred nu engang sætter grænserne for."

Selskabets advokat har i brev af 31/8 2020 til nævnet bl.a. anført:

"1 PÅSTAND

Klagen kan ikke tages til følge.

2 SAGSFREMSTILLING

2.1 Nærværende sag omhandler spørgsmålet om, hvorvidt klager har afgivet urigtige oplysninger om omfanget af nedsættelsen af sin erhvervsevne til PFA i forbindelse med PFA's stillingtagen til, om klager fortsat er berettiget til erhvervsevnetabsydelse og præmiefritagelse i et sådant omfang, at PFA har været berettiget til at ophæve hans erhvervsevnetabsforsikring og retten til præmiefritagelse under policenr. ... med virkning fra den 1. maj 2020, som sket.

2.2 I forbindelse med vurderingen af dette spørgsmål skal Ankenævnet for Forsikring tage stilling til, hvorvidt klagers generelle erhvervsevne er nedsat med mindst halvdelen i henhold til PFA's forsikringsbetingelser.

2.3 Forsikringsaftalen

2.3.1 Klager er berettiget til udbetaling af erhvervsevnetabsydelse og præmiefritagelse, såfremt hans generelle erhvervsevne er nedsat til halvdelen eller derunder, jf. bilag A.

2.3.2 Af de generelle forsikringsvilkår, bilag A, fremgår bl.a.:

...

2.4 Grundlaget for PFA's bevilling af forsikringsdækning indtil 1. maj 2020

2.4.1 PFA har månedligt udbetalt erhvervsevnetabsydelse og ydet præmiefritagelse under policenr. ... til klagers arbejdsgiver i perioden 1. maj 2015 til 1. oktober 2015 og til klager i perioden fra den 1. januar 2016 til 1. maj 2020. 2.4.2 Bevillingen af erhvervsevnetabsydelse og præmiefritagelse er sket som følge af, at klager i sin anmeldelse af 16. marts 2015, bilag B, har oplyst, at han som følge af ryg- og nakkeskader samt komplikationer efter en operation ikke længere var i stand til at varetage sit erhverv.

2.4.3 Bevillingen er fortsat under forudsætning af, at klagers generelle erhvervsevne ikke har forbedret sig. Klager er gentagne gange, herunder bl.a. ved det oprindelige bevillingsbrev af 2. juli 2015, bilag C, samt i den efterfølgende korrespondance, herunder bevillingsbrev af 26. januar 2016, bilag D, blevet orienteret om, at han er forpligtet til straks at meddele PFA, såfremt der sker ændringer i hans erhvervsevne eller tilknytning til arbejdsmarkedet, jf. bl.a. følgende uddrag af PFA's bevillingsbrev af 26. januar 2016, bilag D:

'...

Du har pligt til at kontakte os, hvis din situation ændrer sig

Det er vigtigt, at du kontakter os, hvis din erhvervsevne eller din tilknytning til arbejdsmarkedet ændrer sig, da det kan få betydning for din invalidepension og præmiefritagelse. Vi beder dig derfor kontakte os, hvis du fx

- bliver raskmeldt

- kommer helt eller delvist i arbejde
- begynder i eller bliver godkendt til fleksjob
- oplever, at dit helbred bliver forværret Giver du ikke besked, risikerer du at få mindre udbetalt, end du er berettiget til, eller du kan komme til at betale penge tilbage til os, hvis du har fået udbetalt for meget i invalidepension.

...

2.4.4 Til brug for PFA's løbende opfølgning på klagers erhvervsevne fremsendte PFA et opfølgningsskema til klagers udfyldelse. I opfølgningsskemaet, der underskrevet af klager den 18. december 2015, bilag E, fremgår bl.a. følgende oplysninger:

'...

2. Oplysninger om din sygdom

...

- a. Er du raskmeldt? – *Nej*
- b. Er der sket ændringer i din helbredstilstand? – *Nej*
- c. Beskriv venligst din helbredstilstand og, hvordan den påvirker din evne til at arbejde: –
 1. *Smerter i nakke/hals og ryg der forværres ved computerarbejde*
 2. *Lænd/ben – smerter og sover når jeg sidder/løfter ting*
 3. *Stress/depression*
 4. *Nedsat styrke i fingre*
- d. Er du eller har du været i behandling eller til undersøgelse hos læge/hospital? – *Ja*
Hvis ja, oplys venligst hvor og hvornår samt konklusionen på behandlingen/undersøgelsen: – ... privathospital – jeg har flere gange sendt hosp. udskrift til jer + Rheumatolog/Professor ... hosp.
- e. Er der planlagt yderligere undersøgelser/behandlinger eller genoptræning? – *Ja*
Hvis ja, oplys venligst hvor og hvornår – ... Rheumatolog + Fysioterapeut + optræning løbende/2 dag – ellers stærke smerter

...

3. Oplysninger om din erhvervssituation

- a. Er du i job – *Nej*

Hvis nej, kan du gå til spørgsmål 3.d.

- b. Får du løn under sygdom?
- c. Er du opsagt fra dit job – *Ja*
Hvis ja, fra hvornår: – Jan 2016
- d. Er du eller har du været fuldt sygemeldt – *Ja*
Hvis ja, oplys venligst hvornår: – 7. jan 2015 – Delvist 1. maj – sept
- e. Er du, eller har du været delvist sygemeldt – *Ja*
Hvis ja, oplys venligst hvornår samt ugentlig arbejdstid: 1. maj – 4-8 timer om ugen
- f. Udfører du, eller er du i stand til at udføre andet arbejde herunder ulønnet/frivilligt arbejde eller bestyrelsesarbejde? – *Nej*
- g. Er du eller har du været i arbejdsprøvning? – *Nej – Men kommune vil afprøve nu*
- h. Forventer du at blive i stand til at arbejde igen/øge din arbejdstid? – *Vides endnu ik endeligt*
- i. Hvad skal der til for, at du kan begynde at arbejde igen eller øge din arbejdstid? – *Færre smerter*

4. Oplysninger om offentlige ydelser

...

- g. Er du tilkendt fleksjob – *Nej*
- h. Er du ansat i fleksjob? – *Nej*

- ...'
2.4.5 PFA har endvidere modtaget funktionsevneskema I dateret og underskrevet af klager den 2. juni 2018, bilag F, hvoraf følgende bl.a. fremgår:

' ...

Med funktionsevne i hverdagen menes din evne til at tage del i daglige gøremål hjemme og ude. Du skal beskrive din funktionsevne sammenlignet med din funktionsevne, før du blev syg.

Har din daglige funktionsevne været nedsat på grund af skaden i perioden: – *Ja*

...

B. Bolig og have, fx rengøring, tøjvask, madlavning og have – Moderat

Beskriv hvordan det påvirker dit arbejde i bolig og have – Vedligeholdelse og have må min hustru samt håndværkere nu tage sig af

C. Samvær med familien, fx aktiviteter og omsorg for børn – Moderat

Beskriv hvordan det påvirker dit samvær med familien – Kan eks ik spille fodbold m ungerne samt løbe længere

D. Socialt samvær med andre – Moderat

Beskriv hvordan det påvirker dig socialt – Bliver hurtigere træt/hovedpine og må trække mig pga. smerter

e. Fritidsaktiviteter, fx sport og andre aktiviteter i fritiden – Moderat

Beskriv hvordan det påvirker din fritid – Kan ik længere løbe, rulleskøjter osv.

F. Kommunikation, fx tale, læse, skrive, indlæring og PC-brug – Moderat

Beskriv hvordan det påvirker din kommunikation – Nedsat følelse i nogle af fingrene pga nerveskade – sværere eks tegne, ved computer – nakkesmerter

G. Transport, fx gå, cykle, køre bil, brug af offentlig transport – Lidt

Beskriv hvordan det påvirker din transport – Skal have cykler der ik presser min nakke nedad i sidestilling

...

Er din funktionsevne stadig nedsat? – *Ja*

Forventer du en bedring af funktionsevnen? – *Nej*

Hvad mener du selv, kan være med til at forbedre din funktionsevne? – *Gør hvad jeg kan med genoptræning v. ... hosp. samt har et arbejde så jeg holder mig i gang. Laver øvelser flere gange om ugen*

...'

- 2.4.6 Yderligere har PFA modtaget kopi af FP 402, lægeattest ved nedsat erhvervsevne 2, underskrevet af læge ... den 14. juni 2018, bilag G, hvoraf følgende bl.a. fremgår om klager:

' ...

1

Hvordan er patientens tilstand nu? – *Uændret*
(jf. ovenfor skadedato/sidst afgivne attest)

2

Hvordan har forløbet af sygdommen eller følgerne efter skaden været siden sidste attest/ indtil nu? – *Får smerter i nakke, ryg og ned igennem benet. Medfører hovedpine.*
(jf. ovenfor skadedato/sidst afgivne attest)

3

a) Er Patienten stadig under behandling? – *Ja* – Hvis **JA**: Hvilken: – ... *Sportsklinik – iskiassmerter*

b) Skønner du, at yderligere behandling eller genoptræning kan føre til en bedring af tilstanden? – *Ja* – Hvis **JA**: Hvilken: *Behandling hjælper til reduktion af iskiassmerter*

4

Mener patienten at kunne:

- a) deltage i sit hidtidige arbejde? – *Ja* – Fra hvornår? – *Fra nu* – På deltid – *2x2 t/ugl.*
- b) varetage sine daglige funktioner i øvrigt? – *Ja* – Fra hvornår? – *Fra nu* – *Delvist*
- c) føre tilsyn med virksomheden?

(Besvares kun for selvstændige eller personer i ledende stilling)

5

- a) Hvilke funktioner af sit hidtidige arbejde eller daglige funktioner mener patienten, han/hun ikke kan udføre? – *Ved flere end 2x2 timer på kontor får han stærke smerter*
- b) Hvad er den lægelige eller medicinske årsag til, at patienten ikke kan udføre disse funktioner? **(Besvares kun hvis patienten har oplyst, at der er nedsat funktion)** – Nærmere beskrivelse: *Følger efter operation for discusprolaps i nakken og grundet discusprolaps i ryggen*
- c) Hvor mange timer daglig vurderer du, patienten kan arbejde? – *2x2 timer ugentligt*

...

2.4.7 PFA har derudover modtaget kopi af speciallægeerklæring, udarbejdet af overlæge, speciallæge i neurokirurgi ..., af 17. august 2018, bilag 16, hvoraf følgende bl.a. fremgår om klager:

...

2.4.8 PFA har endvidere modtaget kopi af psykiatrisk speciallægeerklæring, udarbejdet af speciallæge i psykiatri ..., af 9. november 2018, bilag 17, hvoraf følgende bl.a. fremgår:

...

2.4.9 PFA har derudover modtaget et opfølgningsskema dateret og underskrevet af klager den 21. juli 2019, bilag H, hvor klager bl.a. har oplyst følgende:

'...

2. Oplysninger om din sygdom

...

- a. Er du raskmeldt? – *Nej*
- b. Er der sket ændringer i din helbredstilstand? – *Ja*
Hvis ja, er din helbredstilstand – *forværret*
Hvis forværret, hvad er årsagen til forværringen? – *Konstateret psoriasisgigt i ryggen på ... hosp.*
- c. Beskriv venligst din helbredstilstand og, hvordan den påvirker din evne til at arbejde: – *Nervebanesmerter i arme/fingre, nakke/ryg, smerter sætter sig til hovedpiner, iskiassmerter, ben sover*
- d. Er du eller har du været i behandling eller til undersøgelse hos læge/hospital? – *Ja*
Hvis ja, oplys venligst hvor og hvornår samt konklusionen på behandlingen/undersøgelsen: *Sportsklinik på ... hospital – beskrevet i sidst indsendte skema*
- e. Er der planlagt yderligere undersøgelser/behandlinger eller genoptræning? – *Ja*
Hvis ja, oplys venligst hvor og hvornår – *Fysioterapeut i .. – nu og fortsat. Laver selv genoptræningsøvelser hver anden dag*

3. Oplysninger om din erhvervssituation

- a. Er du i job? – *Ja*
Hvis ja, oplys venligst navn og adresse på din arbejdsgiver eller egen virksomhed samt, hvor mange timer du arbejder om ugen: – *... – 2 dage ugen af 2 timer. Flexjob.*
- ...
- h. Forventer du at blive i stand til arbejde igen/øge din arbejdstid? – *Nej*
Hvis nej, hvad er årsagen? – *Har løbende over årene forsøgt at øge timerne og fået slemme tilbagefald*

...

6. Underskrift

...

Dato 21/7-19

...'

- 2.4.10 PFA har tillige den 8. juni 2018 modtaget kommunale akter fra ... Kommune. Uddrag herfra fremlægges som bilag I. Af bilag I fremgår bl.a., at klager pr. 1. december 2016 er blevet tilbudt fleksjob hos [virksomhed] med i alt fire timer om ugen, hvor klager stadig arbejder to dage om ugen af to timer.
- 2.4.11 De ovenfor anførte oplysninger er blandt andre indgået i PFA's vurdering af klagers erhvervsevne og dermed som en del af grundlaget for stillingtagen til fortsat bevilling af erhvervsevnetabsydelse og præmiefritagelse.
- 2.4.12 Den samlede værdi af bevilgede forsikringsydelse i perioden fra den 1. januar 2016 til ophævelsen af forsikringsordningerne under klagers pensionsordning den 1. maj 2020 under policenr. ... er kr. 1.678.215,00 i erhvervsevnetabsydelse og kr. 298.895,90 i præmiefritagelse.
- 2.5 **Grundlaget for PFA's ophævelse af forsikringen**
- 2.5.1 Ved brev af 20. april 2020, bilag 18, meddelte PFA klager, at PFA agtede at ophæve klagers erhvervsevnetabsforsikring og retten til præmiefritagelse, under klagers pensionsordning hos PFA med virkning fra den 1. maj 2020, idet klager efter PFA's opfattelse bevidst har afgivet urigtige oplysninger om omfanget af nedsættelsen af sin erhvervsevne i forbindelse med PFA's stillingtagen til, om klager fortsat er berettiget til erhvervsevnetabsydelse og præmiefritagelse. Subsidiært fordi klager i strid med sin forpligtelse hertil bevidst har undladt at give PFA meddelelse om, at hans erhvervsevne er forbedret.
- 2.5.2 Ophævelsen af erhvervsevnetabsforsikringen og retten til præmiefritagelse skyldes, at PFA i forbindelse med vurderingen af klagers erhvervsevne er kommet i besiddelse af et bredt udvalg af oplysninger, der viser, at de af klager afgivne oplysninger omkring omfanget og nedsættelsen af hans erhvervsevne samt karakteren af hans klager er helt uforenelige med hans faktiske aktivitets og funktionsniveau.
- 2.5.3 Indledningsvis kan oplyses, at PFA, i sager hvor der kan være grund til at formode, at en forsikringstager har afgivet urigtige oplysninger om nedsættelsen af sin erhvervsevne, indleder undersøgelser af forholdet med henblik på at afdække, hvorvidt der er tale om en begrundet mistanke. På denne baggrund træffer PFA beslutning om, hvorvidt der er grundlag for enten at fortsætte eller ophøre med at yde forsikringsdækning. I sager, hvor der foreligger dokumentation for, at den pågældende forsikringstager bevidst har afgivet urigtige oplysninger om omfanget af nedsættelsen af sin erhvervsevne, vil PFA sædvanligvis ophæve forsikringsforholdet som følge af forsikringstagerens væsentlige tilsidesættelse af sine kontraktretlige forpligtelser over for selskabet – herunder den loyale samarbejds- og oplysningspligt.
- 2.5.4 Det skal i den forbindelse understreges, at ethvert undersøgelsesskridt, som PFA foretager som led i ovennævnte skadepolitik, altid sker i overensstemmelse med gældende lovgivning, de på området gældende regler om god skik samt det til enhver tid gældende branchekodeks.
- 2.5.5 Som led i PFA's undersøgelse af mistanken om svig iværksatte selskabet observationer af klager. Oplysningerne foreligger blandt andet dokumenteret i form af observationsrapporter og foto-/videoptagelser, som er foretaget i perioden den 18. februar 2020, fra

den 27. februar 2020 til den 28. februar 2020, fra den 2. marts 2020 til den 7. marts 2020 og fra den 9. marts til den 11. marts 2020, i alt 12 observationsdage.

- 2.5.6 Observationsrapporterne fremlægges som bilag J. I tillæg hertil fremlægges en aktivitetsoversigt over de samlede observationer som bilag K. Det bemærkes, at klager i sit klageskrift har fremlagt et eget uddrag og sammenklip af PFA's videooptagelser som bilag 19. De fulde videooptagelser af klager med sløring af bipersoner fremlægges som bilag L. Videooptagelserne skal sammenholdes med observationsrapporterne, hvori der er henvist til de enkelte videoklip.
- 2.5.7 Ved observationerne er det konstateret, at klager har et betydeligt aktivitets- og funktionsniveau, og at klager funktionsmæssigt fremstår med væsentlig større erhvervsevne end det til PFA oplyste, jf. nedenstående detaljerede gennemgang i afsnit 2.5.13. Det er således konstateret, at klager har et højt aktivitetsniveau med flere aktiviteter på samme dag.
- 2.5.8 Det blev videre ved observationerne konstateret, at klager under hele observationsperioden var aktiv i sin dagligdag uden tegn på træthed, og at klager tværtimod var i stand til at udføre flere forskellige former for fysisk krævende og belastende aktiviteter i længere perioder. Det blev i den forbindelse observeret, at klager problemfrit var i stand til at dyrke fitness-træning flere gange om ugen med et højt træningsniveau, og at klager var i stand til at foretage gøremål i husholdningen samt arbejde på sit hus og have.
- 2.5.9 Det fremgår således bl.a. af observationsmaterialet, at klager kontinuerligt under hele observationsperioden og hen over flere timer ad gangen var i stand til at bære, løfte og håndtere synligt tunge og store effekter, herunder bl.a. køkkenelementer, bordplader, haveaffald og sækkevogne i skæve stillinger. Det blev endvidere observeret, at klager egenhændigt og ubesværet var i stand til køre og håndtere disse effekter på genbrugspladsen samt aflæsse og rengøre en trailer med en kraftfuld brug af redskaber.
- 2.5.10 Klager blev endvidere den 9. marts 2020 observeret i stand til at agere som vagt ved en skole som led i en frivillig vagttjeneste, hvor klager bar skudsikker vest og radioudstyr. PFA er af den opfattelse, at selve naturen i at påtage sig et vagthverv indebærer en væsentlig risiko for en mulig fysisk konfrontation, og klagers varetagelse af et sådant hverv viser, at klager var indstillet på og anså sig selv for at være i stand til at kunne håndtere en sådan situation.
- 2.5.11 Under hele observationsperioden bevæger klager sig opåfaldende og uden tegn på funktionsindskrænkninger og træthed og med et højt aktivitetsniveau. Det skal fremhæves, at klager gentagne gange er observeret på flere ad hinanden følgende dage og med flere aktiviteter på samme dag.
- 2.5.12 Der er således i observationsmaterialet ingen som helst indikation af, at klager skulle have de anførte udfordringer, herunder at han skulle være særligt smertepræget, eller at han tager særlige skånehensyn.
- 2.5.13 Ankenævnet opfordres til at gennemse det fulde observationsmateriale, som dokumenterer klagers aktivitetsniveau og funktionsevne. Opmærksomheden skal dog særligt henledes på følgende sekvenser i de af PFA foretagne videoobservationerne på USB-stikket, bilag L, samt observationer dokumenteret i observationsrapporterne, bilag J:
- Video 2020.02.18-1 til -6, bilag J, side 1-2.
Klager foretager indkøb, hvor han bærer flere synligt tunge varer på samme tid. Klager er efterfølgende i fitness.
 - Video 2020.02.28-4, bilag J, side 5.
Klager foretager indkøb og bærer flere kasser vin ind i sin bil.
 - Video 2020.02.28-9, bilag J, side 8.

Klager kører til genbrugspladsen med fyldt trailer, og forlader herefter genbrugspladsen med en tom trailer.

- Video 2020.02.28-11, bilag J, side 10.
Klager pakker en trailer med sengebunde og lameller.
- Video 2020.03.02-1, bilag J, side 12.
Klager bækker med trailer, hvorved han vrider hovedet og nakken bagover for at se over skulderen, og afmonterer herefter en større trailer.
- Bilag M, side 14.
Klager observeres at være ved sit sommerhus i ... fra kl. 10:08 til kl. 18:49 om aftenen. Klager blev bl.a. set slibe med en excentersliber og ordne haveaffald. Der var ikke observeret bipersoner ved sommerhuset.
- Video 2020.03.04-1 til -3, bilag J, side 15-17.
Klager ses egenhændigt afhænde haveaffald på en genbrugsplads, hvor klager først aflæsser affaldet for derefter at bruge mange kræfter på at rengøre traileren bl.a. med kost.
- Video 2020.03.05-1 til -9 bilag J, side 18-23.
Klager observeres bære et brugt køkken ud i sin bil og trailer. Der foretages undervejs mange skæve løft af skabelementer, bordplader mv. Køkkenet hentes af to omgange mellem kl. 08:19 og kl. 15:34. Klager hjalp med at bære større genstande og foretog også selvstændige løft.
- Video 2020.03.06-4 til -5, bilag J, side 27.
Klager kommer gående ud fra et byggeområde bærende to hvide spande. Klagers bil ses med en fastspændt trailer, der er fyldt.
- Video 2020.03.08-2 til -5, bilag J, side 33-36
Klager ses foretage storindkøb, hvorefter klager udfører styrketræning med tung vægt.

- 2.5.14 Ovenstående er blot et udsnit af de observationer, som PFA har foretaget af klager, og som dokumenterer, at klager har et højt funktions- og aktivitetsniveau.
- 2.5.15 Det er PFA's opfattelse, at de ovennævnte oplysninger og observationer er uforenelige med de oplysninger om omfanget og karakteren af klagers gener og hans funktions- og aktivitetsniveau, som han har oplyst til PFA, og som skulle udgøre grundlaget for PFA's beslutning om fortsat bevilling af erhvervsevnetabsydelse samt præmiefritagelse.
- 2.5.16 Det fremgår af PFA's forsikringsbetingelser, bilag A, samt af de tidligere fremsendte bevilningsbreve til klager, bilag C og D, at klager er forpligtet til at oplyse PFA herom, hvis hans erhvervsevne forbedres. PFA har ikke modtaget orientering fra klager om de ovenfor nævnte forhold, ligesom de oplysninger, som PFA har modtaget fra klager, ikke stemmer overens med de af PFA foretagne observationer.
- 2.5.17 Der er herefter intet i de oplysninger, som PFA nu er i besiddelse af, som antyder, at klager skulle have de anførte funktionsindskrænkninger med den virkning, at hans erhvervsevne skulle være reduceret med mindst halvdelen, som der kræves efter forsikringsbetingelserne.
- 2.5.18 Det er således PFA's opfattelse, at klager væsentligt og groft har tilsidesat sine kontraktretlige forpligtelser over for selskabet – herunder den loyale samarbejds- og oplysningspligt – idet klager har forsømt sin forpligtelse til at give PFA sandfærdige oplysninger om sin erhvervsevne i forbindelse med PFA's stillingtagen til, om klager fortsat er berettiget til erhvervsevnetabsydelse og præmiefritagelse under forsikringen. Subsidiært at klager, i strid med sin forpligtelse hertil, bevidst har undladt at give PFA meddelelse om, at hans erhvervsevne er blevet markant forbedret.

- 2.5.19 På baggrund af ovenstående er det PFA's klare opfattelse, at PFA har været berettiget til at ophæve erhvervsevnetabsforsikringen og retten til præmiefritagelse under klagers pensionsordning med policenr. ... hos PFA med virkning pr. 1. maj 2020, som sket.
- 2.5.20 Det bemærkes, at klager gentagne gange er blevet orienteret om, at oplysningerne, afgivet til PFA, skal være sandfærdige og fyldestgørende, ligesom klager er blevet orienteret om de mulige konsekvenser af en manglende efterlevelse heraf. Således fremgår det af funktionsevneskemaet, bilag F, underskrevet af klager den 2. juni 2018:
'Jeg erklærer, at mine besvarelser og oplysninger er i fuld overensstemmelse med sandheden. Jeg er klar over, at urigtige oplysninger eller fortielser kan medføre, at erstatningen nedsættes eller bortfalder.'
- 2.5.21 Endvidere fremgår det på forsiden af opfølgningsskemaet, bilag H, underskrevet den 21. juli 2019, at:
'Dine oplysninger skal være korrekte'
Det er vigtigt, at dine oplysninger til PFA er i fuld overensstemmelse med sandheden, og at du ikke fortier noget. Afgiver du urigtige oplysninger eller undlader du at afgive relevante oplysninger, kan det få betydning for din ret til udbetalinger, ligesom det kan være en overtrædelse af lovgivningen.'
- 2.5.22 Det bemærkes endvidere, at klager ved sin advokat fik lejlighed til at fremkomme med sine bemærkninger til ovenstående forhold, herunder det fremsendte dokumentationsmateriale, inden udbetalingen af erhvervsevnetabsydelse blev indstillet, gennem korrespondance samt et møde med PFA's advokat, men at ingen af de fremkomne bemærkninger gav PFA anledning til en anden vurdering.
- 2.5.23 PFA har i ophævelsesbrevet taget forbehold for at kræve allerede udbetalte ydelser tilbagebetalt.
Dette forbehold fastholder PFA.
- 2.5.24 Hvis ankenævnet måtte finde, at der ikke er tilstrækkelig grundlag for at ophæve klagers erhvervsevnetabsforsikring og retten til præmiefritagelse under hans pensionsordning med policenr. ... hos PFA med virkning fra den 1. maj 2020, som sket, gøres det gældende, at klager ikke længere opfylder betingelserne, idet hans erhvervsevne ikke længere er nedsat med mindst halvdelen, således at PFA er berettiget til at stoppe udbetalingerne
- 2.6 **Klagers klageskrift**
- 2.6.1 Klagers klageskrift ændrer ikke ved PFA's opfattelse af, at klager vil kunne varetage et erhverv med eventuelle særlige skånehensyn eller hjælpemidler på mere end halv tid, hvorfor klager har udvist svig over for PFA ved ikke loyalt at oplyse om sin forbedring af erhvervsevnen.
- 2.6.2 Vurderingen af klagers erhvervsevne er en helhedsvurdering under hensyn til klagers tidligere og nuværende helbredstilstand, uddannelse og tidligere beskæftigelse. Det afgørende er i den forbindelse ikke, hvor meget klager rent faktisk arbejder, men hvad klager faktisk er i stand til arbejde og dermed i stand til at tjene.
- 2.6.3 Klagers synspunkt om, at han ikke har udvist svig, idet han fortsat har en dækningsberettiget nedsat erhvervsevne synes i høj grad at være baseret på de lægelige akter i sagen. Det er i den forbindelse PFA's opfattelse, at disse akter i vidt omfang er baseret på klagers egne oplysninger om hans smerter og gener samt funktionsindskrænkninger. Det er endvidere PFA's opfattelse, at der er en væsentlig uoverensstemmelse mellem på den ene side klagers egne oplysninger i bl.a. disse akter og på den anden side det af klager udviste aktivitetsniveau og den funktionsevne, der fremgår af observationsmaterialet. Dertil kommer, at det af den neurokirurgiske speciallægeerklæring af 17. august 2018, bilag 16, fremgår:

'De fysiske symptomer er belastende, men næppe i en grad, som retfærdiggør den beskudne erhvervsevne. Det skønnes således, at den mentale del spiller en væsentlig rolle i sygdomsbilledet.'

- 2.6.4 De oplysninger, som klager har givet til PFA, stemmer ikke overens med de observationer, som PFA har foretaget i en periode på 12 dage fordelt over knap en måned, hvor klager er observeret i forbindelse med renoveringsprojekter og istandsættelse af sommerhus samt talrige besøg på genbrugspladsen. Der kan bl.a. henvises til, at klager i funktionsevneskema af 2. juni 2018, bilag F, har oplyst at vedligeholdelse og husarbejde må hans kone og håndværkere tage sig af, hvilket er vanskeligt foreneligt med observationsmaterialet.
- 2.6.5 Som redegjort for i afsnit 2.5.13 ovenfor, fremgår det med al ønskelig tydelighed af observationsmaterialet og bilag J-L, at klager uden problemer kan udføre håndværksarbejde mv.
- 2.6.6 I sit klageskrift har klager gjort gældende, at der, for at der kan ske ophævelse som følge af svigagtig adfærd, kræves en vis grovhed fra forsikringstageren. Klager har derudover henvist til en række afgørelser fra Ankenævnet for Forsikring, som skulle illustrere, hvor grænsen for grovheden er trukket i praksis. Det bemærkes hertil, at PFA er enig i, at det følger af ankenævnets praksis, at ophævelse forudsætter en vis grovhed. Det er dog samtidig PFA's opfattelse, at denne forudsætning er opfyldt i nærværende sag.
- 2.6.7 Det er PFA's opfattelse, at den grovhed, der er udvist i nærværende sag, bl.a. kan findes i, at klager har oplyst, at han maksimalt kan arbejde fire timer på en uge, mens han er observeret med et ugentligt aktivitetsniveau på op til 45 timer, og at dette aktivitetsniveau er udtryk for et overskud, der vil kunne omsættes til et erhvervsarbejde. 2.6.8 Det fremgår således af bilag K, at klager i observationsugen fra den 27. februar 2020 til den 28. februar 2020 henover to dage havde et aktivitetsniveau på 14 timer og 44 minutter.
- 2.6.9 Det fremgår videre af bilag K, at klager i observationsugen fra den 2. marts 2020 til den 7. marts 2020, i alt seks dage, havde et aktivitetsniveau på 45 timer og 7 minutter.
- 2.6.10 I observationsugen fra den 9. marts 2020 til den 11. marts 2020, i alt tre dage, havde klager et aktivitetsniveau på 20 timer, jf. bilag K.
- 2.6.11 Det gøres derfor af PFA gældende, at det utvivlsomt er groft illoyalt af klager at oplyse til PFA, at klager ikke er i bedring, at klager maksimalt kan arbejde fire timer om ugen i fleksjob, at klager ikke kan øge sin arbejdsindsats, og at klager ikke kan udføre vedligeholdelse i hjemmet og øvrige gøremål, når det fremgår af bilag J-L, at klager kan være aktiv i op til 45 timer ugentligt og uden problemer udføre håndværksarbejde mv.
- 2.6.12 PFA bemærker endvidere, at klager gentagne gange har haft mulighed for detaljeret og specifikt at redegøre for sin funktionsevne og sit aktivitetsniveau, jf. funktionsevneskemaet af 2. juni 2018, bilag F, samt opfølgningsskema af 21. juli 2019, bilag H. Dertil kommer de udredninger, der er sket, bl.a. senest ved speciallægeerklæringen af 9. november 2018, bilag 17. På intet tidspunkt nævner klager, at han har det fysiske overskud i dagligdagen, det kræver at påtage sig større renoveringsopgaver, som kan konstateres ud fra observationsmaterialet.
- 2.6.13 Det bestrides af PFA, at der ikke i de foretagne observationer er aktiviteter af en karakter, der kan sidestilles med en erhvervsevne. Det er PFA's opfattelse, at det foreliggende omfattende observationsmateriale, som udgøres af både observationsrapporter og videomateriale, udgør et repræsentativt billede af klagers generelle funktionsevne og aktivitetsniveau samt udgør tilstrækkelig dokumentation for, at klagers erhvervsevne ikke er nedsat i dækningsberettiget grad. Der kan henvises til observationsmaterialets omfang og det for-

hold, at der er tale om observationer af flere timers varighed dagligt og over flere på hinanden følgende dage.

- 2.6.14 Det skal i den forbindelse fremhæves, at videomaterialet skal ses i sammenhæng med og i tillæg til de skriftlige observationsrapporter. Af disse skriftlige observationsrapporter fremgår ikke blot beskrivelser af observationerne med henvisning til de enkelte videoklip, men også beskrivelser af observationer, som ikke fremgår af videomaterialet, men er skriftligt nedfældet.
- 2.6.15 Klager angiver bl.a. i sit klageskrift, at observationsperioden faldt sammen med hans 'engangskøb' af et sommerhus, og derfor ikke er retvisende for hans generelle funktionsevne, idet det hører sig til sjældenhederne, at klager istandsætter et sommerhus. Dette er efter PFA's opfattelse en påfaldende bortforklaring, idet det tydeligt fremgår af observationsmaterialet, at klager uden problemer bistod med renovering og indretning af det købte sommerhus. Det bemærkes, at på trods af, at klager oplyser, at han ikke flytter ind i et sommerhus gentagne gange, er dette anden gang klager erhverver et sommerhus på fire år.
- 2.6.16 Det forhold, at klagers [familiemedlem 3] muligvis har bistået med renovering og finansiering af sommerhuset ændrer ikke ved, at det af bilag J-L fremgår, at klager har en væsentlig større erhvervsevne, end klager har tilkendegivet over for PFA.
- 2.6.17 Det er endvidere PFA's opfattelse, at selv i det tilfælde, at klagers aktivitetsniveau og funktionsevne forbundet med træning i et vist omfang kan betragtes som hensigtsmæssig i forhold til hans påståede lidelser og gener, så er den aktivitet, som klager observeres at udøve, af et omfang og med en frekvens og intensitet, som ikke stemmer overens med, at klagers erhvervsevne skulle være nedsat med mindst halvdelen.
- 2.6.18 Det afgørende er i den forbindelse ikke, hvad klager over for læger m.v. har angivet at kunne/ikke kunne, men hvad klager rent faktisk er observeret at kunne. Der er efter PFA's opfattelse således intet i de af klager fremlagte bilag, som bør give ankenævnet anledning til at give klager medhold i sagen.
- 2.6.19 Det er videre PFA's opfattelse, at de vrid, som klager henviser til i bilag 19, snarere er udtryk for 'tics' end smertepåvirkning. Dette understreges af hyppigheden og af klagers ansigtsgrimasser, mens han foretager de nævnte vrid.
- 2.6.20 PFA kan i den forbindelse oplyse, at PFA forinden indstillingen af udbetalingerne af erhvervsevnetabsydelse har forelagt sagens akter for en af PFA antaget lægekonsulent. Lægekonsulenten vurderede dertil i sin udtalelse af 25. marts 2020, bilag M på baggrund af bilag J-L, at klager havde et imponerende højt funktionsniveau og ikke på noget tidspunkt forsøgte at aflaste sig selv eller bruge skånestillinger ved løft.
- 2.6.21 Det er i den forbindelse PFA's opfattelse, at det i sagen fremlagte observationsmateriale sammenholdt med de i sagen foreliggende kommunale og lægelige akter dokumenterer, at klagers erhvervsevne ikke længere er nedsat i dækningsberettiget grad.
- 2.6.22 Det er endvidere PFA's opfattelse, at den funktionsevne, som klager observeres at have, under de konkrete omstændigheder er udtryk for, at klager rent faktisk er i stand til varetage et erhverv på mere end halv tid med rette tiltag og eventuelle skånehensyn, herunder f.eks. begrænset skærmarbejde, afvekslende arbejdsstillinger og mulighed for pauser i løbet af dagen samt anvendelse af relevante kontorhjælpemidler, såsom nakkestøtte el.lign. Et sådant erhverv kan både være akademiske såvel som ikke-akademiske arbejde samt konsulent- og projektrelateret arbejde, hvor klager kan anvende sin uddannelsesmæssige gode baggrund.
- 2.6.23 Selv i det tilfælde, at ankenævnet finder, at klagers erhvervsevne er nedsat i en sådan grad, at han opfylder betingelserne for dækning, hvilket PFA bestrider, så er det PFA's kla-

re opfattelse, at PFA vil være berettiget til at ophæve forsikringsdækningerne som følge af, at klager har handlet groft illoyalt ved at afgive urigtige oplysninger, og derved tilsidesætte sine kontraktretlige pligter over for PFA.

- 2.6.24 Det er i den forbindelse PFA's opfattelse, at klager i strid med sin loyalitetspligt har undladt at oplyse PFA om ændringerne i hans erhvervsevne, ligesom det er PFA's opfattelse, at den funktionsevne, som klager observeres at have, under de konkrete omstændigheder er udtryk for, at klager rent faktisk er i stand til varetage et erhverv og under alle omstændigheder, at klager ikke har de funktionsindskrænkninger, som han har oplyst.
- 2.6.25 Klager gør i sit klageskrift gældende, at PFA skal yde dækning for de af klager afholdte advokatomkostninger med et beløb på DKK 25.000, hvilket PFA antager også dækker de advokatomkostninger, klager har afholdt inden sagens indbringelse for ankenævnet. PFA bestrider klagers opgørelse og gør i forlængelse heraf gældende, at der ikke er tale om nødvendige advokatomkostninger, hverken i forhold til sagsforløbet inden eller efter indbringelsen for ankenævnet, ligesom PFA ikke har opfordret klager til at antage en advokat. Der kan i den forbindelse henvises til ankenævnets kendelse af 16. august 2019 i sag 93.245, som omhandlede en ophævelse af en forsikringsdækning, og hvis sagsforløb i øvrigt er sammenlignelig med nærværende sag, hvor ankenævnet fandt, at der ikke efter sagens udfald og omstændighederne i øvrigt var grundlag for, at selskabet, PFA, skulle yde dækning for klagers advokatomkostninger.

3 SAMMENFATTENDE ANBRINGENDER

Det gøres gældende, at PFA har løftet bevisbyrden for, at klager har afgivet urigtige oplysninger om omfanget af nedsættelsen af hans erhvervsevne i forbindelse med PFA's vurdering af klagers fortsatte bevilling af erhvervsevnetabsydelse og præmiefritagelser. Subsidiært at klager bevidst har undladt at give PFA meddelelse om, at hans erhvervsevne er blevet markant forbedret i strid med sin forpligtelse hertil.

Klager har således væsentligt tilsidesat sine kontraktretlige pligter over for PFA, herunder sin loyale samarbejds- og oplysningspligt.

På den baggrund er det PFA's opfattelse, at PFA er berettiget til at ophæve klagers erhvervsevnetabsforsikring og retten til præmiefritagelse under hans pensionsforsikring fra den 1. maj 2020, som sket. Subsidiært gøres det gældende, at klager ikke har et erhvervsevnetab på mindst halvdelen, og at han derfor ikke er berettiget til udbetaling og præmiefritagelse."

Klagerens advokat har i brev af 14/9 2020 til nævnet bl.a. anført:

"2. 'Aktivitetsniveau'

Selskabet anfører i svarskriftet, at afgørelsen blandt andet støttes på, at overvågninger skulle have vist et 'aktivitetsniveau' på op til 45 timer om ugen.

Det bestrides, at selskabets overvågning af min klient i 45 timer på en uge skulle vise et 'aktivitetsniveau' der er uforeneligt med et dækningsberettigende erhvervsevnetab. Endvidere bestrides det, at der skal lægges vægt på et brutto aktivitetsniveau i form af 'vågne timer', uden nærmere skelen til, om der er tale om aktivitet, der i sig selv siger noget om en erhvervsevne.

Det afgørende er, om graden og karakteren af de observerede aktiviteter, er uforenelig med oplysningerne om min klients gener, såvel som en erhvervsevnenedsættelse med mindst halvdelen.

Det har selskabet på ingen måde godtgjort.

Som eksempel henviser jeg til, at der blandt de 45 timer, som selskabet har opgjort, indgår 'aktiviteter' af ganske almindelig og dagligdags karakter. Det fremgår således flere steder i rapporten, at 'Han handlede i supermarked' og 'Han kørte bil'.

Jeg henviser til Ankenævnet for Forsikrings kendelse nr. 93.835, hvor nævnet netop betegner en række påpegede forhold og aktiviteter som 'gøremål', der hverken efter tidsmæssigt omfang eller en indholdsmæssig karakter godtgjorde, at erhvervsevnen ikke skulle være nedsat. Tilsvarene gælder i nærværende sag.

Dertil kommer, at en stor del af tiden, som selskabet betragter som aktiviteter, vedrører perioder, hvor *'Han kørte i bil og forsvandt ude af syne for observationen'*. Selskabet kan ikke lægge til grund, at den tid, som min klient er ude af syne, er ensbetydende med, at han er 'aktiv' i en forstand, der skulle være uforenelig med en erhvervsevnenedsættelse.

Allerede fordi selskabet ikke har fremlagt et fuldstændigt overvågningsmateriale for de 45 timer, kan selskabets antydninger eller formodninger om en aktivitet ikke ses som andet end gætteri og er uden bevismæssig værdi. Min klient har således ikke i 2x8 timer været 'aktiv' i sit sommerhus, som det ellers antydes i rapporten. Det understøttes desuden i nævnspraksis, jf. AK 93.876, at selskabets observationer udendørs ikke giver noget billede af, hvad en forsikringstager foretager sig, når han ikke er i syne, fx befinder sig andet sted eller indendørs.

3. Lægekonsulentens udtalelse

Selskabet har fremlagt en vurdering fra deres interne lægekonsulent, hvor det blandt andet er anført: *'På det forelagt er der rigelig bevis for at hans EE ikke er nedsat med 50 % i ethvert erhverv, og så meget han kan, så vil der ikke være behov for mange skånehensyn.'*

Lægekonsulentens bemærkninger kan ikke anses for andet end et partindlæg og dermed uden selvstændig betydning for bevisets stilling.

Dette understøttes blandt andet af, at speciallægen forholder sig direkte til min klients ret til erstatning, som ikke er en lægelig, men en juridisk vurdering. Dette følger også af Forsikring & Pensions 'Principper for indhentning af speciallægeerklæringer', hvoraf det blandt andet fremgår, at: *'Speciallægen skal ikke foretage en vurdering af skadelidtes eventuelle ret til erstatning'*.

4. Træning

Selskabet anfører, at min klients træning, skulle være af et omfang og med en frekvens og intensitet, som ikke skulle stemme overens med en nedsat erhvervsevne med mindst halvdelen.

Hertil bemærker jeg, at min klient foretager de øvelser, som han specifik er instrueret om fra sundhedspersonel, og desuden træner med væsentligt lettere vægt, end en rask person ville gøre. Dertil kommer, at min klient er helt afhængig af, at han kan passe sin træning og at denne udføres.

Også af den grund er selskabets argumentation cirkulær, når man på den ene side anerkender, at træningen er hensigtsmæssig og på den anden side lader den indgå i beregningen af 'aktivitetsniveauer', som ifølge selskabet skulle være udtryk for et overskud, der vil kunne omsættes til erhvervsarbejde. Min klient har i forløbet arbejdet aktivt for at holde sine gener i ave, hvilket forudsætter hyppig træning.

Vigtigheden af min klients træning understreges af, at han under COVID-19 ikke har haft samme adgang til træning og har som følge heraf oplevet en forværring af sine gener. Som **bilag 19** fremlægges notat fra fysioterapeut til egen læge med beskrivelse af denne forværring, herunder en episode med nerveafklemning, som førte til et voldsomt smertetilfælde. Som **bilag 20** fremlægges journalnotat fra røntgenundersøgelse, som bekræfter nerverodstryk.

5. Øvrige bemærkninger

Selskabet anfører i svarskriftet, at man er af den opfattelse, at selve naturen i at påtage sig et vagthverv indebærer en væsentlig risiko for en mulig fysisk konfrontation, og varetagelse af et sådant hverv skulle vise, at min klient var indstillet på og anså sig selv for at være i stand til at kunne håndtere en sådan situation.

Jeg henviser til bemærkningerne i klagen, hvor der findes udtalelse fra vagtkorpset. Der er således dokumentation for en meget begrænset hyppighed, at der ikke er tale om potentielle kampsituationer, at der heller ikke har været tale om kampsituationer, og at min klients engagement først og fremmest skyldes, at hans børn går på skolen.

Vedrørende selskabets bemærkninger til min klients sommerhus må det blot bemærkes, at sagen ikke skal afgøres af, hvad selskabet måtte finde 'påfaldende', men derimod om min klients forklaringer kan lægges til grund. Min klients forklaringer er sammenhængende og relevante og understøttes af bevis for [familiemedlem 3] medvirken gennem kvitteringer og vidneudsagn. Dette kan ikke uden videre tilsidesættes ud fra en i øvrigt ubegrundet mistanke omkring min klients situation.

Selskabet opfordres i den forbindelse til at redegøre for, hvilke konkrete forhold det var der førte til, at selskabet iværksatte en overvågning.

Afslutningsvist bemærkes, at det forekommer paradoksalt, når selskabet bestrider, at min klient har ret til rimelige advokatudgifter efter forsikringsaftalelovens § 32, stk. 3, der netop hjemler en lovbestemt adgang hertil.

For det første har selskabet selv antaget advokat, der indledte sagen med at sende min klient et nisters lagt brev med påstande om svigagtig adfærd, som blev afsluttet med et forslag om at mødes med advokaten. Det er vanskeligt at se balancen i, at selskabet har fundet advokatbistand nødvendig, men at min klient bør klare sig uden.

For det andet følger det efter de advokatetiske regler § 17.2 en pligt til at opfordre til at søge advokat i tilfælde, hvor der kan være et udtalt behov for juridisk bistand eller hvor magtforholdet mellem part og modpart er meget skævt, jf. kommentaren til § 17.2. Det er derfor hverken usædvanligt eller unødvendigt at søge advokat i en sag som den foreliggende. Nærværende sag vedrører et juridisk kompliceret område, ligesom styrkeforskellen mellem min klient og et stort pensionsforsikringselskab, repræsenteret ved specialiseret advokat, er åbenlys. Min klient har herved

haft en helt rimelig interesse i at søge repræsentation, og dette navnlig når hans forklaringer af selskabet tilsidesættes, fx som 'påfaldende', og en mundtlig bevisførelse således ikke er tilstrækkelig. Det forhold, at selskabets advokat ikke opfordrede min klient til at søge advokat, er uden betydning for retten til omkostninger.

For det tredje er der tale om en sag vedrørende min klient og hans families økonomiske underhold med en værdi på adskillige millioner kroner, som i sig selv taler for at søge rådgivning. Det forhold, at selskabet har givet klagevejledning kan ikke føre til andet resultat. Der foreligger da også praksis på, at der ydes omkostningsdækning i sager om tab af erhvervsevne, jf. fx AK 94.789."

Selskabets advokat har i brev af 7/10 2020 til nævnet bl.a. anført:

"1 SUPPLERENDE SAGSFREMSTILLING

- 1.1 Der henvises til PFA's svarskrift af 31. august 2020, der fastholdes i sin helhed. PFA skal dog fremkomme med følgende supplerende bemærkninger, der for overblikkets skyld tager udgangspunkt i de overskrifter, som klager har anført i sin replik af 14. september 2020.
- 1.2 **Aktivitetsniveau**
 - 1.2.1 Klager har i sin replik anført, at klager ikke har haft et aktivitetsniveau på 45 timer, da der ikke blot kan lægges vægt på 'vågne timer'.
 - 1.2.2 Ved en gennemgang af bilag J-L vil det dog kunne konstateres, at der med de 45 timer ikke blot er tale om vågne timer (der for de fleste mennesker er omkring 14-16 timer i døgnnet, og dermed er 98-112 timer om ugen). Tværtimod kan det konstateres, at klager blandt andet i den periode, hvor han blev observeret, udførte (privat) håndværksarbejde, trænede og bistod med ekstraordinære gøremål såsom at køre på genbrugspladsen. Dette er dokumenteret ved bilag J-L og beskrevet indgående i svarskriftet, hvortil der henvises.
 - 1.2.3 Det er i øvrigt bemærkelsesværdigt, at klager undlader at forholde sig konkret til de mest belastende dele af observationsmaterialet, såsom bilag L, sekvens 2020.03.05-1 til -9, beskrevet på side 18-23 i bilag J, hvor klager observeres at bære et brugt køkken ud i sin bil og trailer. Der foretages undervejs mange skæve løft af skabelementer, bordplader mv. Køkkenet blev hentet ad to omgange mellem kl. 08:19 og kl. 15:34. Klager hjalp med at bære større genstande og foretog også selvstændige løft. Dette ses alene forsøgt bortforklaret med en bemærkning om, at klagers sommerhuskøb er et 'engangskøb'.
 - 1.2.4 Sekvensen 2020.03.04-1 til -3 fra bilag L, beskrevet på side 15-17 i bilag J, er ligeledes stærkt belastende, idet klager egenhændigt ses aflevere haveaffald på en genbrugsplads, hvor klager først aflæssede affaldet for derefter at bruge mange kræfter på at rengøre traileren bl.a. med kost. Klager har slet ikke kommenteret på denne sekvens.
 - 1.2.5 Det fastholdes derfor af PFA, at omfanget og karakteren af den udviste aktivitet er uforenelig med de oplysninger, som klager har afgivet til PFA bl.a. ved udfyldelsen af funktionsevneskemaer.
 - 1.2.6 Klager anfører dernæst, at der alene er tale om aktiviteter 'af ganske almindelig og dagligdags karakter'. Der kan i den forbindelse henvises til afsnit 2.5.13, side 11, i svarskriftet, hvor der er beskrevet en række tilfælde, som ganske klart ikke blot er dagligdags- eller hverdagssituationer.
 - 1.2.7 Der er i observationsmaterialet også indeholdt hverdags- eller dagligdagssituationer. Men dette er en naturlig konsekvens af, at PFA for at være transparent har fremlagt det fulde observationsmateriale og ikke blot har udvalgt de tilfælde, som PFA mener er udtryk for,

at klager ikke har de anførte funktionsindskrænkninger med den virkning, at hans erhvervsevne skulle være reduceret med mindst halvdelen.

- 1.2.8 Der er derfor efter PFA's opfattelse ikke den sammenhæng mellem dagligdagssituationerne beskrevet i Ankenævnet for Forsikrings kendelse nr. 92.835 (klager har anført 93.835 som ikke findes, men det antages, at der menes 92.835), som klager påstår, da der i nærværende tilfælde alene er enkelte dagligdagssituationer, men en overvægt af belastende observationer.
- 1.2.9 For så vidt angår klagers henvisning til Ankenævnet for Forsikrings kendelse nr. 93.876 vedrørende et selskabs konklusioner om indendørs aktiviteter skal det bemærkes, at de aktiviteter, som PFA blandt andet henviser til i svarskriftets afsnit 2.5.13, side 11, alle foregår udendørs. Uanset om der skeles til mulige indendørs aktiviteter, er det med de udendørs observationer indeholdt i bilag J-L dokumenteret, at klager væsentligt og groft har tilsidesat sine kontraktretlige forpligtelser over for PFA – herunder den loyale samarbejds- og oplysningspligt – ved at forsømme sin forpligtelse til at give PFA sandfærdige oplysninger om sin erhvervsevne i forbindelse med PFA's stillingtagen til, om klager fortsat er berettiget til erhvervsevnetabsydelse og præmiefritagelse under forsikringen. Det er efter PFA's opfattelse subsidiært dokumenteret, at klager, i strid med sin forpligtelse her til, bevidst har undladt at give PFA meddelelse om, at hans erhvervsevne er blevet markant forbedret.
- 1.2.10 Klagers henvisning til Ankenævnet for Forsikrings kendelse nr. 93.876 er således irrelevant, idet klagers groft illoyale adfærd er dokumenteret allerede ved de observationer, der er foretaget af klager udendørs.
- 1.3 **Lægekonsulenten**
- 1.3.1 Klager har under henvisning til bilag M gjort gældende, at denne indeholder udtalelser af juridisk karakter, hvorfor der er tale om et partsindlæg.
- 1.3.2 PFA gør over for dette gældende, at det står Ankenævnet for Forsikring frit at tillægge bilag M den bevisværdi, nævnet måtte finde korrekt, idet bilaget er udarbejdet af en lægekonsulent tilknyttet PFA.
- 1.3.3 Bilaget er efter PFA's opfattelse udtryk for en objektiv og lægefaglig vurdering af observationsmaterialet og bør opfattes som sådan.
- 1.3.4 Klagers henvisning til Forsikring & Pensions 'Principper for indhentning af speciallægeerklæringer' har ingen relevans i nærværende tilfælde, idet der ikke er tale om en indhentet speciallægeerklæring, men en lægelig vurdering foretaget af en intern lægekonsulent hos PFA.
- 1.4 **Træning**
- 1.4.1 Der henvises til svarskriftets afsnit 2.5.13, hvori Ankenævnet opfordres til selv at gennemgå det fremlagte observationsmateriale. Det vil ved en gennemgang kunne konstateres, at klager virker fuldstændig upåvirket uden smertetrækninger eller lignende, og at klager træner med en intensitet, der er fuldstændig tilsvarende en rask person.
- 1.5 **Advokatbistand**
- 1.5.1 PFA bestrider, at klager skulle have krav på dækning af advokatudgifter forud for sagens anlæg med kr. 25.000, jf. forsikringsaftalelovens § 32, stk. 3. Dette skyldes dels, at klager selv har valgt at involvere en advokat uden først at tage kontakt til PFA, dels at der er tale om urimelige udgifter. Dette er helt i tråd med f.eks. AK 93.245.
- 1.5.2 PFA gør desuden opmærksom på, at eventuelle yderligere advokatombudsninger afholdt af klager i forbindelse med sagens indbringelse for ankenævnet ikke dækkes i henhold til ankenævnets vedtægter, § 23, stk. 3.

- 1.5.3 De advokatetiske regler ses ikke at have relevans for så vidt angår vurderingen af forsikringsaftalelovens § 32, stk. 3, og der er i øvrigt givet klagevejledning til klager inden klagers indbringelse af PFA's afgørelse for Ankenævnet for Forsikring.
- 1.5.4 Det er en anerkendt opfattelse, at hvis selskabet har givet klagevejledning, så er klager ikke berettiget til dækning af de advokatombudsninger, som forsikrede måtte have afholdt i forbindelse med sagens indbringelse for ankenævnet. Der er som bekendt intet krav om, at klager skal anvende en advokat forud for sagens behandling for ankenævnet, og ankenævnet er fuldt ud i stand til at tage stilling til klagers informationer uden anvendelse af advokat.
- 1.5.5 Klagers aktive valg om at antage en advokat kan således ikke lægges PFA til last i omkostningsmæssig henseende, og klager er således ikke berettiget til dækning af omkostninger efter forsikringsaftalelovens § 32, stk. 3.
- 1.5.6 Det fremgår heller ikke af AK 94.789, som klager henviser til, at klager er berettiget til at kræve et for stort beløb for arbejde udført forud for sagens anlæg ved Ankenævnet for Forsikring. Tværtimod blev beløbet i den anførte kendelse nedsat.

2 SAMMENFATTENDE ANBRINGENDER

Det gøres fortsat gældende, at PFA har løftet bevisbyrden for, at klager har afgivet urigtige oplysninger om omfanget af nedsættelsen af hans erhvervsevne i forbindelse med PFA's vurdering af klagers fortsatte bevilling af erhvervsevnetabsydelse og præmiefritagelser. Subsidiært gøres det fortsat gældende, at klager bevidst har undladt at give PFA meddelelse om, at hans erhvervsevne er blevet markant forbedret i strid med sin forpligtelse hertil.

Klager har således væsentligt tilsidesat sine kontraktretlige pligter over for PFA, herunder sin loyale samarbejds- og oplysningspligt.

På den baggrund er det fortsat PFA's opfattelse, at PFA er berettiget til at ophæve klagers erhvervsevnetabsforsikring og retten til præmiefritagelse under hans pensionsforsikring fra den 1. maj 2020, som sket. Subsidiært gøres det fortsat gældende, at klager ikke har et erhvervsevnetab på mindst halvdelen, og at han derfor ikke er berettiget til udbetaling og præmiefritagelse."

Klagerens advokat har i brev af 15/10 2020 til nævnet bl.a. anført:

"Det fremgår af indlægget, at det ifølge selskabet skulle være bemærkelsesværdigt, at min klient ikke har kommenteret på '*de mest belastende dele af observationsmaterialet*'. Selskabet henviser til overvågning af min klient, der bærer køkkenelementer til sommerhus og aflæsser affald på genbrugspladsen.

Hertil bemærkes, at betegnelsen af sekvenserne som '*de mest belastende*' beror på selskabets fortolkning. Det bestrides fortsat, at de udtrykker en evne til at arbejde mere end min klient gør, endsige, at det skulle være uforeneligt med hans gener.

Derudover har min klient kommenteret på forholdene vedrørende køkkenelementer. Min klient har således beskrevet baggrunden for aktiviteterne omkring sommerhuset, og han kan ikke, og har ikke foretaget, sådanne aktiviteter udover enkelttilfælde, som følge af hans gener. Selskabets tone forekommer i det hele forudindtaget, og det er vanskeligt at se, hvad det er konkret selskabet efterspørger; når min klient kommer med en forklaring, så tilsidesætter selskabet den som li-det sandsynlige eller betegner det som '*bortforklaringer*', hvilket næppe foreneligt med god skik-

bekendtgørelsens regler om en redelig og loyal behandling af kunderne – uanset en uenighed om betydningen af aktiviteterne.

Min klient fremstår ikke uhindret i sin ageren på genbrugspladsen. Det bestrides også, at man bruger '*mange kræfter*' på at bruge en kost, som selskabet påstår.

Vurderingen af aktiviteternes forenelighed med min klients gener og oplysninger ligger hos Ankenævnet. De aktiviteter, som fremgår af materialet, er udtryk for, at min klient forsøger at finde en balance, hvor han holder sig i gang og foretager nogle nyttige og meningsfulde dagligdags gøremål, inden for de grænser, hans gener byder ham. Ofte betaler han prisen herfor ved smerter eller udtrætning, og hvis han kunne, så ville han arbejde mere, end han gør i dag.

Det er derfor ikke klart, hvad det er for bemærkninger, som selskabet efterspørger på de konstaterede aktiviteter. Hvis selskabet havde særlige spørgsmål hertil, så kunne de være fremsat indledningsvist, eller under det afholdte møde hos selskabets advokater, fremfor nu at forsøge at fremstille det som en svagthed i sagen.

Selskabet henviser til, at der skulle være en række tilfælde, som ikke har dagligdags karakter og henviser til svarskriftets side 11. På side 11 er det blandt andet beskrevet, at min klient er observeret foretage indkøb, køre til genbrugspladsen, pakke en trailer, bakke med trailer, komme ud fra byggeområdet, være ved sit sommerhus, slibe og ordne haveaffald og set i træningscenter.

Netop sådanne aktiviteter må netop betegnes som dagligdags gøremål, og selskabet har ikke ført bevis for andet.

Selskabet anfører dernæst i indlægget, at AK 93.835 ikke findes og lægger til grund, at der måtte være tale om en helt anden kendelse. Det er naturligvis ikke korrekt, at AK 93.835 ikke findes. Sagen har været ført under repræsentation fra undertegnede kontor. Så vidt ses, har Ankenævnet ikke offentliggjort den som følge af persondataretlige forhold, men det ændrer ikke på, at Ankenævnet for Forsikring har anvendt betegnelsen '*øvrige gøremål*', som netop er synspunktet i nærværende sag, at klagerens aktiviteter er udtryk for og dermed ikke at sidestille med erhvervsaktiviteter.

Afslutningsvist opfordres selskabet – på ny – til at redegøre for, hvilke konkrete forhold det var der førte til, at selskabet iværksatte en overvågning."

Selskabets advokat har i brev af 6/11 2020 til nævnet bl.a. anført:

"1 SUPPLERENDE SAGSFREMSTILLING OG ANBRINGENDER

- 1.1 Der henvises til PFA's svarskrift af 31. august 2020 og duplik af 7. oktober 2020, der fastholdes i sin helhed. PFA skal dog fremkomme med følgende supplerende bemærkninger.
- 1.2 PFA er enige i, at de mest belastende dele af observationsmaterialet, er de observationer, der viser, at klager er i stand til at flytte et køkken, renovere sit sommerhus og foretage gentagne ture til genbrugspladsen med fyldte trailere. Det bestrides dog, at PFA tilsidesætter enhver forklaring, som klager kommer med. PFA foretager en saglig vurdering, der bl.a. baserer sig på klagers egne oplysninger, lægelige akter samt den indsamling af information, herunder observationer, som PFA har foretaget som led i sin vurdering af klagers fortsatte berettigelse til udbetaling af erhvervsevnetabsydelse.

- 1.2.1 PFA har kunnet konstatere, at klagers oplysninger til PFA ikke harmonerer med ovenstående observationer, idet klager ved udfyldelsen af funktionsevneskema af 2. juni 2018, bilag F, har oplyst at vedligeholdelse og husarbejde må hans kone og håndværkere tage sig af.
- 1.2.2 Dette er ganske enkelt vanskeligt foreneligt med observationsmaterialet, da det som bekendt fremgår af bilag L og J, at klager er observeret i forbindelse med renoveringsprojekter og istandsættelse af sit sommerhus samt talrige besøg på genbrugspladsen. Der henvises for en nærmere beskrivelse af dette til svarskriftet af 31. august, afsnit 2.5.13, 2.6.4 samt 2.6.15-16.
- 1.3 Klager har alene forsøgt at begrunde sin adfærd i forbindelse med renovering af sommerhus som et enkeltstående tilfælde, idet der var tale om et 'engangskøb', der dermed ikke er retvisende for hans generelle funktionsevne, idet det hører sig til sjældenhederne, at klager istandsætter et sommerhus. At noget er et engangskøb ændrer dog ikke ved, at klager er i stand til at udføre de ovennævnte handlinger, som observationerne viser, og som er udtryk for en større erhvervsevne end det, som klager har oplyst til PFA.
- 1.4 Det bestrides, at PFA har en forudindtaget tone til klagers forklaringer. Klagers forklaring er efter PFA's opfattelse ganske enkelt uforenelig med den adfærd, der er dokumenteret med bilag L og J, og klager har ikke bidraget med en forklaring, der medfører, at klager efter PFA's opfattelse er berettiget til fortsat at modtage ydelser.
- 1.5 For så vidt angår den aktivitet, der er observeret på genbrugspladsen, er det fortsat PFA's opfattelse, at klager bruger 'mange kræfter', hvilket da også fremgår tydeligt af bilag L og J. Der henvises i det hele om dette til svarskriftets afsnit 2.5.9, 2.5.13 og 2.6.4 samt duplikens afsnit 1.2.4, der fastholdes i sin helhed.
- 1.6 Det er ligeledes fortsat PFA's opfattelse, at der i svarskriftets afsnit 2.5.13 er dokumenteret en lang række tilfælde, der ikke er af ren dagligdags karakter. I forlængelse heraf bemærkes det, at afgørelsen AK 93.835, som klager henviser til, ikke er offentligt tilgængelig, hvorfor PFA ikke er bekendt med afgørelsens indhold.
- 1.7 Klagers opfordring vedrørende PFA's baggrund for at indlede observation har efter PFA's opfattelse ingen relevans for Ankenævnet for Forsikrings bedømmelse af sagen. Opfordringen vil derfor ikke blive besvaret.
- 1.8 Det er i forlængelse af ovenstående PFA's opfattelse, at sagen er tilstrækkeligt oplyst til, at der kan træffes afgørelse. På denne baggrund skal PFA derfor anmode Ankenævnet for Forsikring om at træffe afgørelse i sagen."

Nævnet har fået forelagt bilag fra sagen, hvoraf nogle gengives nedenfor. Af neurokirurgisk speciallægeerklæring af 17/8 2018 fremgår bl.a.:

"Medicin

Ibuprofen 600 mg p.n. – ca. 3-4 gange ugentligt.

Panodil 1 gr. p.n. – ca. 3-4 gange ugentligt.

Biologisk medicin mod psoriasis.

...

De nuværende gener består i:

1. Daglige smerter i højre glutealregion trækkende ned bag på højre ben til lige under knæniveau. Derudover sovende fornemmelse i samme område.

2. Daglig forekommende nakkesmerter, som giver anledning til nakkehovedpine ca. 2 gange ugentligt. Oplever en klar forværring af sine symptomer i nakken, hvis han sidder ned i længere tid ad gangen, specielt foran en computer.
3. En sovende fornemmelse på bagsiden af begge overarm trækkende ud mod de 3 radiale fingre. Symptomerne værst på højre side. Har også en fornemmelse af nedsat kraft i højre hånd. Må ofte ryste hænderne – også om nakken.
4. Har smerter i højre knæ – både på mediale og laterale side af knæet. Skal have foretaget MR-scanning af knæet d. 19.8.2018.

...

Objektivt

[Klageren] sidder hele tiden og bevæger nakken og dermed hovedet fra side til side for at løsne de spændinger han har. Det var ikke så udtalt i begyndelsen af undersøgelsen, men i den sidste halvdel af undersøgelsen går der kun mellem 5 og 10 sekunder før nakken bevæges – hovedsagelig fra side til side, men også med rotation. AT god. ET lidt over middel.

...

Columna cervicalis: nedsat i alle retninger. Rotation til siderne reduceret med ¼. Ekstension reduceret med halvdelen af normalt bevægeudslag. Fleksion reduceret med 1/3. Indenfor disse bevægebegrænsninger er det ikke muligt at fremprovokere radikulære fænomener ved foramenkompressionstest. Spændt øm paravertebral muskulatur.

QE: er højrehåndet. Frie led. Normal trofik, specielt ingen atrofi af 6. rods-innerveret muskulatur på hverken højre eller venstre side. Egal kraftudfoldelse over albuer og håndled, men en diffus kraftnedsættelse ved håndtryk på højre side sammenlignet med venstre. Der er bilateralt normal kraft ved opønering og abduktion af 1. finger og normal samle-spredefunktion af fingrene. Der angives overalt normal sensibilitet. Ved undersøgelse for dybe reflekser findes egale svage biceps-reflekser. Højre brachioradialisrefleks mangler og venstre normal. Egale triceps-reflekser. Normal FNF. Normal diadokinese.

Negativ Tinell og Phalen ved håndled.

Columna thoracolumbalis: normale krumninger i thorakalregionen, men affladet lændelordose. Bevægeligheden imidlertid god med finger-gulv-afstand på 0.

UE: frie led, egal trafik og normal egal kraftudfoldelse. Egale livlige dybe reflekser. Normal tonus og ingen Babinski. Lasegue negativ bilateralt. Normal koordination. På gulvet klares hæl- og tågang uden problemer.

Konklusion

[Klageren] blev i februar 2015 opereret for diskus prolaps mellem 5. og 6. nakkevirvel samt rodkanalsforsnævninger i niveauet mellem 6. og 7. nakkevirvel. Operationen blev kompliceret med efterfølgende blødning i rygmarvskanalen uden på rygmarvshinden og indenfor et døgn gennemgik [klageren] i alt 4 operationer før blødningen ophørte. Var efter sidste operation tetraparetisk, men genvandt dog kræfterne gradvist igen, således at han kunne gå ved hjælp af en talerstol efter en uge, senere krykkestokke som han benyttede frem til et halvt år efter operationen, hvorefter han kunne gå uden hjælpemidler.

[Klageren] har siden operationen fået genoptræning, dels ved fysioterapeut, men ikke mindst ved selvtræning, hvor han går ca. hver anden dag på Fitnesscenter. [Klageren] har i efterforløbet været plaget af daglige smerter i nakken, som 2-3 gange ugentligt giver anledning til nakkehovedpine. Derudover fortsatte smerter i højre ben, som også var til stede forud for nakkeoperationen. Kan have smerter i begge arme og også en snurrende fornemmelse, som går ud og inddrager de 3 radiale fingre på begge sider. Mest udtalt på højre side. Har også en fornemmelse af nedsat kraft i højre hånd. Ved en scanning, lige efter operationerne, påvistes en skyet signalforandring ud for CS/6- niveauet. Denne var forsvundet ved kontrol scanning i 2016.

[Klageren] arbejder 2 timer 2 gange ugentligt med ... for et mindre Arbejdet består mest af stillestående computerarbejde, hvor han dog har mulighed for at rejse sig og bevæge sig ind imellem. Der er således taget skånehensyn til [klageren] funktionsevne. Umiddelbart synes det tvivlsomt om særlige skånehensyn vil kunne fremme funktionsevnen.

Hele forløbet har været en meget stor belastning for [klageren] og ikke mindst for hans familie. For [klageren] vedkommende er der tale om både en fysisk og psykisk påvirkning. [Klageren] var i antidepressiv behandling i en periode, men er ophørt med dette. De fysiske symptomer er belastende, men næppe i en grad, som retfærdiggør den beskudne erhvervsevne. Det skønnes således, at den mentale del spiller en væsentlig rolle i sygdomsbilledet.

Objektivt har man ikke indtryk af depression, men på den anden side virker stemningslejet meget neutralt på grænsende til indifferent til opgivende. Det kan ikke udelukkes, at en bedring af disse forhold kunne være til gavn for både de fysiske problemer og muligheden for at bedre funktionsevnen. Tilstanden nu er stationær og med mindre ovenstående ændres, skønnes det tvivlsomt om funktions- og erhvervsmæssige krav kan øges."

Af psykiatrisk speciallægeerklæring af 9/11 2018 fremgår bl.a.:

"Opvækstforhold og sociale forhold

...

Bor i et hus, som har været igennem en større renovering. [Klageren] fortæller, at det initialt var ham selv, der stod for renoveringen af huset og pasningen af haven, men kan ikke længere varetage disse fysisk krævende opgaver, som ægtefællen og håndværkere har måttet overtage for [klageren].

...

Aktuelt

...

[Klageren] har, som tidligere nævnt, måttet opgive tungere huslige arbejdsopgaver, vedligeholdelse og istandsættelse af hus og have. Kan kun foretage lettere huslige opgaver: som at tømme og fylde en vaskemaskine. Hustruen har i vid udstrækning måttet optage mange af disse tungere huslige opgaver.

...

Aktuel medicin

Er for nylig blev sat i behandling med smertestillende medicin i form af Amitriptylin 10 mg x 2 og Imipramin 10 mg x 2.

Desuden fast Panodil 665 mg 2 tabletter morgen, middag og nat.

Desuden Ibuprofen 400 mg morgen, middag og nat.

Psykisk indtryk

[Klageren] fremtræder stemningsneutral og i naturligt psykomotorisk tempo, tankeindholdet er ikke depressivt, skønnes ikke suicidalfarlig. Giver en god kontakt både formelt og emotionelt, frembyder ikke noget psykotisk. Er tydeligt smertepåvirket i løbet af samtalen, men fremtræder ikke på noget tidspunkt symptomaggraverende eller præget af somatiseringstendens i øvrigt. Har lettere problemer med at huske eksakte tidspunkter, men derudover ikke præget af kognitive forstyrrelser.

Konklusion

Der er således tale om en ... mand, [klageren], som har haft en uproblematisk opvækst. Der er ingen arvelighed til psykiatriske lidelser.

[Klageren] har tidligere været psykisk stabil og velfungerende og ikke tidligere haft alvorligere psykiske problemer eller tegn på psykiske lidelser af nogen art.

[Klageren] bliver i februar 2015 opereret for en cervikal diskusprolaps med postoperative operationer i form af blødning. Bliver reopereret hvilket kun forværrer problematikken og [klageren] udvikler lammelser i alle fire ekstremiteter og overflyttes til ...hospitalet, hvor [klageren] opereres igen, hvorefter blødningen kommer under kontrol.

Har efterfølgende et langvarigt genoptræningsforløb, men genvinder sin førlighed og kraft i ekstremiteterne dog med fortsat let nedsat kraft i højre overekstremitet. Desuden kroniske smerter i nakke-/skulderregion og hyppig spændingshovedpine. [Klageren] udvikler en depressiv reaktion især efter at [klageren] må erkende, at han ikke formår at vende tilbage til sit tidligere arbejde, som [klageren] beskriver som 'drømmejobbet'.

Bliver sat i behandling med antidepressiv medicin og henvist til psykolog og kommer sig gradvist fra denne depressionsreaktion og har ikke haft tendens til tilbagevendende depression siden. Derudover kan [klageren] ikke beskrive nogen former for psykopatologi. Er trappet ud af medicinen i starten af 2016 og har ikke oplevet nogen problemer i den forbindelse.

...

[Klageren] kan i dag udelukkende beskrive smerter og hovedpine samt almindeligt forekommende ledsagesymptomer til den type smerter i form af koncentrationsbesvær og mental udtrænings-tendens.

[Klageren] har fået flexjob og arbejder aktuelt 4 timer om ugen, hvilket er det maksimale [klageren] kan overkomme af hensyn til smerterne.

Samlet set opfylder [klageren] diagnosekriterierne for en depressiv belastningsreaktion, som er remitteret.

Aktuelt er der altså ikke tale om egentlig psykopatologi.

[Klageren] funktionsnedsættelse og begrænsninger i forhold til dagligdagen og arbejdsfunktionen skal således udelukkende ses i relation til smerterne og ledsagesymptomerne til smerterne.

Der kan således ikke peges på psykologiske eller psykiatriske behandlingsmuligheder eller behandlingsbehov.

Prognosen for den psykiske tilstand skønnes god, idet [klageren] vurderes at være psykisk ressourcestærk.

Diagnose

Depressiv reaktion, længerevarende/reactio maladaptiva depressiva prolongata F 43.21."

Af journalnotat af 5/12 2018 fra en sportsklinik fremgår bl.a.:

"Pt. kommer til kontrol af knæ, hvor der i forløbet er lavet MR der viste normale forhold.

Pt. har fået indlæg efter aftale med fys. Det har haft god eff. på de daglige smerter, men hvis han går lange ture kommer symptomerne.

Pt. planlægger at få 'customised' indlæg hos bandagist.

Pt. er startet på rygforløb på ... hvor fornyet MR viste større prolaps, og pt. er i yderligere analgetisk behandling. Det virker godt på armene, men ikke så meget på hans iskias.

Den smertestillende behandling har gjort at han kan gennemføre rygøvelser bedre og hårdere end før.

Pt. går nu i træningscenter hver anden dag med knæ og ryg øvelser.

Hvis pt. ikke laver øvelser, bliver symptomerne værre.

Alt i alt går det fremad.

Plan

Der tages en længere snak om det videre, her under forsat genoptræning.
Det aftales at pt. afsluttes."

Af journalnotat af 28/12 2018 fra et hospital fremgår bl.a.:

"Fulgt i tværfagligt forløb siden 8/11-18 for cervikale sm. med forværring sommeren 2018. Har sm. og træthed i arme. Endvidere radierende sm. til h. klinisk tydende på h. sidig C5-nerverodspåvirkning med svækket h. bicepsrefleks. Ingen pareser. Har seq. efter tidl. C5/C6 og C6/C7 opr. i 2015.

Har desforuden tendens til S1-nerverodsgener med ischias.

...

Aktuel MR-skanning af col. cervicalis 19/11-18 uden nyttilkommen rodspåvirkning eller medullopati. Har spondylose og discusdegeneration. Sammenlignet med 2017 ses stationære forsnævninger i de ossøse foraminae på niveau C6/C7, og forsnævring af venstre ossøse foramen på niveau C5/C6, mens der er bedre pladsforhold i højre foramen C5/C6.

Har god forståelse for nødvendigheden af træning samt provokerende hhv. lindrende faktorer.
Se også fys.notat.

Har moderat til god effekt af TCA. Har bedre nattesøvn efter start af amitriptylin om aftenen. Har pauseret imipramin i 1 uge og erfaret at der var effekt, og derfor genoptaget imipramin om morgenen. Har bivirkn. i form af tolerabel mundtørhed. Tager fortsat paracetamol x 3 dgl. Ibuprofen er reduceret til x 2-3/uge. Vedr. analgetika fremadrettet foreslås at afprøve om paracetamol kan reduceres. I tilfælde af sm. ved træning kan evt. forsøges ibuprofen 400 mg ½-1 time forud for træning. Videre justering af analgetika og kontrol ved e.l."

Af udtalelse af 25/3 2020 fra selskabets interne lægekonsulent fremgår bl.a.:

"Resume:

[I 40'erne] mand, der i 2015 er igennem et forfærdeligt forløb efter en nakke operation i februar 2015 pga. prolaps. Efterforløbet kompliceret med blødning og han reopereres x 4 i løbet af 1 døgn – den sidste gang efter overflytning til Han vågner op og er tetraplegisk (lammet fra halsen og ned). Opnår heldigvis hurtigt funktion igen og i løbet af ½ år er han i stand til at gå med krykker. Han gennemgår langvarig genoptræning og er også i en periode i antidepressiv behandling. Der er i august 2018 lavet en neurokir SPA af ..., der ikke finder de store neurologiske udfald længere. Han klager over smerter i nakke/hoved. Udstrålende smerter i balden og i knæene. Der er lavet en kontrolscanning af nakken i 2016, der er rigtig pæn i forhold til umiddelbart postoperativt. ... finder IKKE at de kliniske fund kan forklare pts lave erhvervsevne og mener der må være en psykologisk baggrund for det lave funktionsniveau. En psykiatrisk SPA fra november 2018 af ... kan imidlertid konstatere at der ikke er nogen tegn på psykisk lidelse eller overbygning. Han får Imipramin morgen og amitriptylin om aftenen mod smerter.

Der foreligger journal fra både rheumatologerne på ... og Hudlæge Rheumatologerne finder ikke tegn på psoriasisgigt, og mener at nogle af hans gener han skyldes at han overtræner. Han laver dog mest udspænding og motionscykling og løber højst 1 km og ikke så tit. Hudlægen er derimod ikke i tvivl og har sat ham i biologisk immunsuppressiv behandling! Der er i den rheumatologiske journal fundet tegn på let påvirkning af C5 rod med svækkede bicepsreflekser så HELT neu-

rologisk intakt er han ikke, men en ny MR-scanning af nakken i 2018 viser ingen yderligere forandringer, så der er fine forhold til nerverødder.

Vurdering:

Ingen tvivl om at det har været en hård tur at komme igennem, og en stor forskrækkelse at vågne op og være helt lam. Men, han kom sig hurtigt og scanningen fra 2016 viste pæne forhold og ved den neurologiske undersøgelse var der IKKE overensstemmelse mellem de kliniske fund og hans lave funktionsevne.

Man kan derfor sagtens forestille sig, at han langsomt er blevet bedre og burde kunne arbejde væsentlig mere end 2 x 2 timer ugentligt.

Han træner en del og rheumatologen mener at nogen af hans gener kan relateres til at han overtræner. Jeg er blevet forevist video'er med pt i fysisk meget aktive situationer som han ikke bør kunne lave, hvis det skal give nogen mening at han kun kan arbejde 2 x 2 timer. Han er med haveaffald på genbrugspladsen, hvor han tømmer bilen og bruger mange kræfter specielt til sidst, da han skal feje anhængerens. Der er en video hvor han sammen med en anden person skal transportere køkkenelementer, og der bærer han kontinuerligt tunge køkkenskabs-elementer og bordplader ud og løfter og bærer i skæve stillinger, uden at man på noget tidspunkt kan se han skåner sig selv, aflaster eller lader andre om at tage de tunge ting. Han har et ret imponerende højt funktionsniveau.

Så selvom han er i behandling med biologisk lægemiddel for sin psoriasis og selvom han blev lam lige efter sin discusprolaps operation og – måske – stadig tager medicin så må vi konkludere at det passer når ... i sin SPA siger at der slet ikke er overensstemmelse mellem hans gener, hans lave funktionsniveau (2 x 2 timer) og de kliniske fund. Der er kun få og lette neurologiske udfald tilbage og scanningerne viser fine pladsforhold. På det forelagt er der rigelig bevis for at hans EE ikke er nedsat med 50 % i ethvert erhverv, og så meget han kan, så vil der ikke være behov for mange skånehensyn."

Af notat fra klagerens fysioterapeut fremgår bl.a.:

"Fysioterapeutisk diagnose/ vigtigste undersøgelsesfund.

Høj tonus i samtlige muskler i columna, samt pectoralis minor. pt. har flere punkter som kan tyde på et krydset skylder syndrom, samt TOS.

Myotom påvirkning trapezius descendens. Nogen gange myotom forstyrrelser.

Information/instruktion Øvelser:

- Øget aktivering af Trapezius par ascendens og transversa, serratus anterior, rhomboideus,
- Øget bevidsthed omkring kropsholdning.
- Øget aktivering Tungere styrketræning for at skabe mere funktionel stabilitet
- Neuromuskulær kontrol for at få musklerne til at aktive på rette tidspunkt.
- Mobilitetstræning med udspænding af nervevæv. Dette er for at arbejde med nerver så trykket ikke er konstant på samme området

...

Anbefaling til Patient:

Træne så meget som muligt indtil smertegrænsen ca. 4. ud af en 10 skala. pt. skal lytte til sin krop.

Fokus på aerob træning, og styrketræning.

Under forløbet på 1 år har pt, både trænet med meget lette vægte og her til slut noget tungere for at øge muskelstyrken for at skabe mere funktionel stabilitet. I patientens periode på 6 uger under Covid-19 nedlukning kan man teoretisk udregne en fald i styrke. Da patienten ikke har haft tilgang til styrketræning vil patienten ikke kunne opretholde sit daværende funktionsniveau, grundet manglende funktional stabilitet i columna. Efter opstart af behandling har patienten haft et kraftig hold i ryggen som kan skyldes manglende stabilitet."

Af journal af 12/5 2020 fra klagerens kiropraktor fremgår bl.a.:

"Objektiv: Antalgiisk i flexion. Ekstrem stor smerte! Besvær med at gå og lægge sig på briksen ARO-IVI lænden: ingen ext. over hovedet, sm. ved flexion, sm. og nedsat bevægelse ved bilat lat. flex – bedst i hør rotation, Segm. nedsat bevægelse L3-5. Svær at undersøge pga. stor smerte.

Behandling: L3t4 HSL (+), L4I5 VSL 1+), Bilat SI drop, COX, trp. Bilat QL (mest stram ve / mest sm. hør)

Instruks: Pt. er informeret om objektive fund, behandlings rxn. herunder forværring eller evt. ømhed og – plan: løsne inv. led og msk. for at fremme bevægelse og funktion. Pt er indstillet på at udføre øv og livsstilsændringer som de anbefales. Pt. vurderes at have uspecifikke lændesmerter af biomekanisk oprindelse. Grundet varighed og omfang forventes det, at pt. gradvist vil opleve bedring."

Af journal af 25/8 2020 fra et hospital fremgår bl.a.:

"MR-skanning af columna lumbalis:

Viser normal form og størrelse af corpora med normalt signal i knoglemarven. Lumbaliseret udseende af S1-segmentet. Normale forhold i distale medulla. Ingen arkolysis ellerolisthesis. Rummelige pladsforhold til L4/L5. L5/S1: Bred median og ve.sidig paramedian prolaps, medførende kompression på ve. S1-rod lige ved og efter afgang.

Konklusion:

Discusdegeneration samt bred median og ve.sidig paramedian prolaps L5/S1 med kompression på ve. S1-rod"

Af udtalelse af 28/5 2020 fra klagerens arbejdsgiver fremgår bl.a.:

"På grund af [klagerens] situation med nakken og ryggen har vi igennem årene afprøvet forskellige måder at arbejde på, da han hurtigt bliver træt og ofte får svære hovedpiner. Det vigtigste for mig er at jobbet blev gjort, derfor har vi været meget fleksible i hvordan det bliver gjort.

Vi har prøvet over nogle omgange med lidt flere timers arbejde, men stoppede hurtigt igen da, han fik for mange smerter og hovedpiner af det. Jeg oplever at [klageren] rigtig gerne vil klare flere opgaver, men at kroppen så siger fra og det kan være rigtig svært for ham at acceptere. Den situation påvirker ham meget men han gør hvad han kan for at klare opgaverne hos mig.

[Klageren] har også kunnet arbejdet hjemmefra, hvis han ikke kunne møde på kontoret. Jeg oplever, at hans tilstand er meget svingende fra uge til uge. Der er perioder, hvor han er plaget af smerter i nakke ryg og hoved og andre perioder hvor han har færre smerter."

Ankenævnet for Forsikring

33.

95504

Af aktivitetsrapport fremgår bl.a.:

Dato	Tidsrum	Varighed	Aktivitet
18.02.2020	0728-0757	29 min.	Han kørte bil og forsvandt for observationen.
18.02.2020	1312-1345	33 min.	Han kørte bil og foretog dagligvareindkøb.
18.02.2020	1516-1524	8 min.	Han kørte bil.
18.02.2020	1524-1645	1 t og 21 min	Han var iført træningstøj og var i træningscenter.
18.02.2020	1645-1654	9 min.	Han kørte bil og forsvandt for observationen.
I ALT TIMER	(1 dag)	2 t og 40 min.	
27.02.2020	0818-1558	7 t og 40 min	Han kørte bil og forsvandt for observationen. Da han ankom til bopælen var han bl.a. iført arbejdsbukser med mallerplettet.
28.02.2020	0730-0732	2 min.	Han afmonterede trailer fra bil.
28.02.2020	0735-0751	16 min.	Han kørte bil.
28.02.2020	0751-0858	1 t og 7 min.	Han var angiveligt ved fysioterapeut.
28.02.2020	0858-0906	8 min.	Han kørte bil.
28.02.2020	0906-0931	25 min.	Han handlede i supermarked
28.02.2020	0931-0939	8 min.	Han kørte bil.
28.02.2020	0943	1 min.	Han var ved bilen.
28.02.2020	1140-1156	16 min.	Han kørte bil.
28.02.2020	1156-1205	9 min.	Han handlede i supermarked.
28.02.2020	1205-1206	1 min.	Han kørte bil.
28.02.2020	1207-1208	1 min.	Han hentede en støvsuger i bilen og bar den ind på bopælen.
28.02.2020	1213-1231	18 min.	Han kørte til genbrugsstation med trailer på bilen.
28.02.2020	1231-1241	10 min.	Han befandt sig på en genbrugsstation.
28.02.2020	1241-1242	1 min.	Han kørte bil.
28.02.2020	1242-1312	30 min.	Han var inde for at handle varer i et byggemarked.
28.02.2020	1312-1343	31 min.	Han kørte bil med et kort stop undervejs, hvor han blev siddende i bilen.
28.02.2020	1400-1412	12 min.	Han tømte traileren.
28.02.2020	1412-1425	13 min.	Han kørte bil.
28.02.2020	1425-1436	11 min.	Han var væk fra bilen.
28.02.2020	1436-1502	26 min.	Han kørte bil.
28.02.2020	1502-1549	47 min.	Han pakkede traileren med en adskilt seng.
28.02.2020	1549-1700	1 t og 11 min.	Han kørte bil med et mindre stop undervejs, hvor han blev siddende i bilen.
I ALT TIMER	(2 dage)	14 t og 44 min.	

Ankenævnet for Forsikring

34.

95504

02.03.2020	0725-0745	20 min.	Han kørte bil.
	0745-0755	10 min.	Han befandt sig omkring ...vej.
	0755-0812	17 min.	Han kørte i bil.
	0812-0927	1 t og 15 min.	Han var angiveligt ved fysioterapeut.
	0927-0937	10 min.	Han kørte bil.
	1007-1009	2 min.	Han placerede en sækkevogn i bil og tog den ud igen.
	1016-1016	0 min.	Han bar en taske ud til en bil.
	1018-1019	1 min.	Han gik hen til en bil og tilbage til huset igen.
	1020-1021	1 min.	Han gik fra huset til en bil, tilbage til huset og retur til bilen, hvor han åbnede bagagerummet.
	1024-1404	3 t og 40 min.	Han kørte bil og forsvandt ude af syne for observationen.
	1404-1446	42 min.	Han befandt sig i sommerhus.
	1446-1536	50 min.	Han kørte i bil med trailer.
	1536-1542	6 min.	Han afleverede en trailer, spændte den af hængeren og skubbede traileren på plads.
	1542-1600	18 min.	Han kørte bil med et kort stod ved et drive-in spisested.
	1604	0 min.	Han forlod kort villaen/bopælen og gik til postkassen og derefter bilen, hvorefter han gik ind på bopælen igen.
03.02.2020	0733-0804	31 min.	Han kørte bil med et kort stop undervejs.
	0927-1008	41 min.	Han kørte bil.
	1008-1849	8 t og 41 min.	Han var i sommerhus. Han blev herunder bl.a. set stå og arbejde med en slibemaskine. Sluttiden '1849' er der hvor observationen blev afsluttet.
04.03.2020	0645-1452	8 t og 7 min.	Starttidspunktet '0645' er der hvor observationen blev påbegyndt. [Klageren] befandt sig i sommerhus. Han blev set i arbejdstøj og bære på nogle brædder.
	1452-1535	43 min.	Han kørte i bil med påspændt trailer, der var fyldt med haveaffald.
	1535-1549	14 min.	Han afleverede affald på en genbrugsstation.
	1549-1600	11 min.	Han kørte bil.
	1622-1643	21 min.	Han kørte bil og forsvandt for observationen.
05.03.2020	0735-0742	7 min.	Han ordnede noget affald i indkørslen.
	0742-0819	37 min.	Han kørte bil
	0819-0910	51 min.	Han gik frem og tilbage mellem en villa

Ankenævnet for Forsikring

35.

95504

			og trailer og bar skabe m.v. til traileren.
	0910-1008	58 min.	Han kørte bil op til et sommerhus. Bag på bilen var der påspændt en fyldt trailer.
	1008-1347	3 t og 39 min.	Han var i sommerhus.
	1347-1433	46 min.	Han kørte bil.
	1433-1534	1 t og 1 min.	Han læssede trailer med bordplader mv.
	1534-1559	25 min.	Han kørte bil med fyldt trailer.
	1734-1754	20 min.	Han kørte bil, havde et kort stop hvor han hentede en pakke.
	1754-1805	11 min.	Han stop ved en fodboldbane.
	1805-1820	15 min.	Han kørte bil.
06.03.2020	1718	0 min.	Han gik hen til bil og tændte den og gik retur til bopælen.
	0723-0826	1 t og 3 min.	Han kørte bil, havde et kort stop undervejs.
	0811-0928	1 t og 17 min.	Han var angiveligt ved fysioterapeut.
	0928-0940	12 min.	Han kørte bil.
	1028-1038	10 min.	Han kørte bil.
	1038-1043	5 min.	Han var i byggemarked og kom tilbage bærende på 2 spande.
	1043-1119	36 min.	Han kørte bil.
	1119-1252	1 t og 33 min.	Han var i sommerhus, blev bl.a. set stå med nogle brædder i hænderne.
	1252-1304	12 min.	Han kørte bil.
	1304-1337	33 min.	Han var på et spisested.
	1337-1424	47 min.	Han kørte bil.
	1436	0 min.	Han bar nogle brædder fra traileren til indkørslen ved bopælen.
	1525-1541	16 min.	Han kørte bil.
	1541-1552	11 min.	Han var væk fra bilen.
	1552-1604	12 min.	Han kørte bil.
	1604-1614	10 min.	Han handlede småting.
	1614-1616	2 min.	Han kørte bil.
07.03.2020	0913-0933	20 min.	Han kørte bil.
	0933-0940	7 min.	Han gik fra bilen i ... og indpasserede på en adresse i ...
	0940-1030	50 min.	Han var fortsat på adressen da observationen blev afsluttet.
I ALT TIMER	(6 dage)	45 t og 7 min.	
09.03.2020	0745-0804	19 min.	Han kørte bil.
	0804-0900	56 min.	Han var angiveligt ved fysioterapeut.
	0900-0904	4 min.	Han kørte bil.
	0904-0906	2 min.	Han forlod bilen.

Ankenævnet for Forsikring

36.

95504

	0906-0919	13 min.	Han kørte bil.
	1026-1033	7 min.	Han kørte bil.
	1033-1109	36 min.	Han handlede dagligvarer.
	1109-1117	8 min.	Han kørte bil til bopælen, hvor han bar varerne ind på bopælen.
	1215-1224	9 min.	Han gik fra bopælen til bilen, hvor han spændte en trailer bagpå bilen og kørte frabopælen.
	1224-1228	4 min.	Han var inde i en sengeforretning.
	1228-1233	5 min.	Han kørte i bil til bopælen.
	1339-1343	4 min.	Han kørte i bil til træningscenter.
	1343-1507	1 t og 24 min.	Han trænede i et træningscenter.
	1507-1509	2 min.	Han gik til bilen.
	1509-1519	10 min.	Han kørte bil.
	1519-1530	11 min.	Han steg ud af bilen på ...vej og gik væk fra bilen.
	1530-1559	29 min.	[Klageren] agerede vagt og var bl.a. iført, hvad der lignede en skudsikker vest og havde walkie-talkie udstyr påspændt sin jakke.
	1559-1611	12 min.	Han kørte bil til bopælen.
10.03.2020	1049-1120	31 min.	Han kom ud fra bopælen med en affaldspose i sin ene hånd, lagde posen fra sig og kørte fra stedet i bil.
	1120-1243	1 t og 23 min.	Han parkerede bilen i ..., forlod bilen og kom gående tilbage til bilen.
	1243-1307	24 min.	Han kørte bil.
	1523-1538	15 min.	[Klageren] sad som passage i bil. Bilen havde et kort stop undervejs, hvor [klageren] kort var ude af bilen.
	1538-1754	2 t og 16 min.	Han var på en adresse i [bydel]
	1754-1827	33 min.	Han gik til bilen og satte sig ind på førersædet hvor han afventede.
	1827-1845	18 min.	Han kørte i bil.
11.03.2020	0739-0928	1 t og 49 min.	Han kørte bil, forsvandt for observationen og bilen herefter set parkeret ved sommerhus i [by]
	0928-0953	25 min.	Ved sommerhuset.
	0953-1007	14 min.	Han kørte i bil og forsvandt for observationen. Kort efter blev bilen set holde ved en anden adresse i samme område.
	1007-1117	1 t og 10 min.	Bilen set ved sommerhuset på [by]
	1117-1443	3 t og 26 min	Ved sommerhuset.

	1443-1528	45 min.	Han kørte i bil.
	1557-1616	19 min.	Han kørte bil.
	1616-1630	14 min.	Han forlod bilen medbringende en taske.
	1630-1813	43 min.	Han kørte i bil, forsvandt for observationen undervejs og blev efterfølgende set parkere ved bopælen.
I ALT TIMER	(3 dage)	20 timer.	

Af forsikringsbetingelserne fremgår bl.a.:

"6.1.1. Definition af erhvervsevnenedsættelsen

6.1.1.1. Nedsættelse i dækningsberettiget grad

6.1.1.1.1. Generelt om nedsættelse

Erhvervsevnen er nedsat i dækningsberettiget grad, hvis PFA Pension vurderer, at den forsikredes evne til at udføre arbejde ud fra en helbredsmæssig vurdering (herefter betegnet 'Helbredsmæssig erhvervsevne') er nedsat med mindst 50 procent, og at den forsikredes indtjening (herefter også betegnet 'Økonomisk erhvervsevne') er nedsat med mindst 10 procent.

6.1.1.1.2. Den Helbredsmæssige erhvervsevne

Den Helbredsmæssige erhvervsevne er nedsat med mindst 50 procent, når den forsikrede – efter PFA Pensions skøn – ikke længere er i stand til at arbejde mere end 50 procent af, hvad der er sædvanligt for fuldt erhvervsdygtige personer. Bedømmelsen sker på grundlag af en helhedsvurdering under hensyn til den forsikredes helbredstilstand, uddannelse og tidligere beskæftigelse.

Den Helbredsmæssige erhvervsevne vurderes i forhold til ethvert erhverv. Indtil den Helbredsmæssige erhvervsevne er stationær, kan PFA Pension dog vurdere den i forhold til det erhverv, som den forsikrede hidtil har arbejdet inden for.

6.1.1.1.3. Den Økonomiske erhvervsevne

Nedgangen i den Økonomiske erhvervsevne (indtjeningsnedsættelsen) beregnes som forskellen mellem den forsikredes hidtidige dækningsgivende løn og den forsikredes faktiske indtjening på anmeldelsestidspunktet, inklusive eventuelle sociale og andre offentlige indtægtskompenserende ydelser og tilskud.

PFA Pension har dog ret til ikke at anvende den forsikredes faktiske indtjening, men derimod til at vurdere om den forsikredes evne til at skabe indtjening ved personligt arbejde, inklusive muligheden for eventuelle sociale og andre offentlige indtægtskompenserende ydelser og tilskud, er nedsat med mindst 10 procent i forhold til den hidtidige dækningsgivende løn. Hvis PFA Pension foretager en sådan vurdering af den Økonomiske erhvervsevne, vurderes evnen til at skabe indtjening efter erhvervsevnetabet inden for ethvert erhverv. Indtil den Helbredsmæssige erhvervsevne er stationær, kan PFA Pension dog vurdere evnen til efter det helbredsmæssige erhvervsevnetab at skabe indtjening inden for det erhverv, som den forsikrede hidtil har arbejdet inden for.

...

6.1.6. Den forsikredes oplysningspligt

Den forsikrede har pligt til at orientere PFA Pension, hvis der sker ændringer i den forsikredes helbredstilstand eller arbejdssituation. Hvis den forsikrede ikke efterkommer dette, kan det medføre, at den forsikrede er forpligtet til at tilbagebetale beløb, som PFA Pension har ydet.

6.1.7. Erhvervsevnen genvindes

Genvindes erhvervsevnen i en sådan grad, at betingelserne for udbetaling af løbende erhvervsevneforsikring og ydelse af indbetalingssikring ikke længere er til stede, ophører udbetalingen af løbende erhvervsevneforsikring og ydelse af indbetalingssikring."

Nævnets sekretariat har set de i sagen omtalte videooptagelser af klageren. Nævnet har fået forelagt observationsrapporterne. Nævnet har set udvalgte videooptagelser.

Nævnet udtaler:

Klageren, der er født i 1980'erne, blev den 16/2 2015 opereret for en diskusprolaps i nakken. I den forbindelse opstod der en blødning, som førte til, at han måtte opereres yderligere 3 gange. Han har smerter i nakke og ryg, hovedpine og iskiassmerter. Han lider videre af sovende arme, hvilket han har været i behandling for, og han bliver fortsat medicinsk behandlet herfor. Derudover har han psoriasisgigt.

Han blev sygemeldt i januar 2015 og har siden været hel- eller deltidssygemeldt. Han blev op sagt fra sin tidligere arbejdsplads med lønophør pr. 1/1 2016. Herefter fik han en depression og har været i behandling med antidepressiv, og han har haft psykologsamtaler. Han har været i et kommunalt forløb og blev den 12/5 2016 visiteret til fleksjob. Siden 1/12 2016 har han arbejdet 2x2 timer om ugen i fleksjobbet.

Klageren er utilfreds med, at selskabet dels har standset udbetaling af erhvervsevnetabsydelse og præmiefritagelse fra den 1/5 2020 dels har ophævet erhvervsevnetabsforsikringen pr. 1/5 2020.

Selskabet har udbetalt erhvervsevnetabsydelse og ydet præmiefritagelse til klagerens arbejdsgiver fra den 1/5 2015 til den 1/10 2015 og til klageren fra den 1/1 2016 til den 1/5 2020. Selskabet har vurderet, at klageren ikke er berettiget til yderligere ydelser eller præmiefritagelse. Selskabet har ophævet klagerens erhvervsevnetabsforsikring fra den 1/5 2020 samt taget for-

behold for at kræve tilbagebetaling af allerede udbetalte ydelser. Selskabet har anført, at klageren har afgivet urigtige oplysninger om omfanget af sin erhvervsnedsættelse, og at klageren væsentligt har tilsidesat sin loyale samarbejds- og oplysningspligt ved bevidst at have undladt at give selskabet meddelelse om, at hans erhvervsevne er forbedret. Selskabet har endvidere anført, at klageren ikke har et erhvervsevnetab på mindst halvdelen.

Selskabet har foranlediget, at der er foretaget observationer af klageren den 18/2 2020, fra den 27/2 2020 til den 28/2 2020, fra den 2/3 2020 til den 7/3 2020 og fra den 9/3 2020 til den 11/3 2020. Der er fremlagt observationsrapporter, fotos og videooptagelser. Selskabet har anført, at observationerne viser, at klageren har et betydeligt aktivitets- og funktionsniveau, og at klageren funktionsmæssigt fremstår med væsentlig større erhvervsevne end det til selskabet oplyste. Selskabet har anført, at "klager under hele observationsperioden var aktiv i sin dagligdag uden tegn på træthed, og at klager tværtimod var i stand til at udføre flere forskellige former for fysisk krævende og belastende aktiviteter i længere perioder. Det blev i den forbindelse observeret, at klager problemfrit var i stand til at dyrke fitness-træning flere gange om ugen med et højt træningsniveau, og at klager var i stand til at foretage gøremål i husholdningen samt arbejde på sit hus og have. Det fremgår således bl.a. af observationsmaterialet, at klager kontinuerligt under hele observationsperioden og hen over flere timer ad gangen var i stand til at bære, løfte og håndtere synligt tunge og store effekter, herunder bl.a. køkkenelementer, bordplader, haveaffald og sækkevogne i skæve stillinger. Det blev endvidere observeret, at klager egenhændigt og ubesværet var i stand til køre og håndtere disse effekter på genbrugspladsen samt aflæsse og rengøre en trailer med en kraftfuld brug af redskaber. Klager blev endvidere den 9. marts 2020 observeret i stand til at agere som vagt ved en skole som led i en frivillig vagttjeneste, hvor klager bar skudsikker vest og radioudstyr".

Klageren har anført, at han på ingen måde har udvist en adfærd eller handlet på en måde, der kan begrunde en ophævelse af forsikringen. Han har oplyst, at han er blevet rådet til at være aktiv og træne for at begrænse generne og undgå en tilbagegang, og at selskabet løbende har været orienteret om disse hyppige træningsbesøg i oplysnings- og funktionsskemaer og lægeli-

ge akter. Vedrørende deltagelse i en vagtordning har han anført, at aktiviteten hverken tidsmæssigt eller fysisk er uforenelig med hans øvrige oplysninger om aktivitets- og funktionsniveau, og at der er tale om enkelte vagter om måneden af ca. 20 minutters varighed. For så vidt angår sommerhuset har der været tale om et tiltag for at værne om klagerens og hans families mentale helbred. Der er tale om enkeltstående aktiviteter, der har karakter af øjebliksbilleder, idet han ikke flytter ind i et sommerhus gentagende gange, og et familiemedlem har desuden istandsat en væsentlig del af sommerhuset. Selskabets overvågning i øvrige gøremål har karakter af dagligdags aktiviteter, såsom at handle ind, hvilket ikke er uforeneligt med hans oplysninger om gener og funktionsniveau. Han har anført, at han har adskillige helbredsgener og diagnoser, som hindrer ham i at arbejde mindst halv tid. Aktuelt arbejder han 4 timer om ugen, og der er ingen holdepunkter for, at han skulle have mulighed for at arbejde yderligere.

Af neurokirurgisk speciallægeerklæring af 17/8 2018 fremgår det, at klageren "blev i februar 2015 opereret for diskusprolaps mellem 5. og 6. nakkehvirvel samt rodkanalsforsnævninger i niveauet mellem 6. og 7. nakkehvirvel. Operationen blev kompliceret med efterfølgende blødning i rygmærskanalen uden på rygmærshinden og indenfor et døgn gennemgik [klageren] i alt 4 operationer før blødningen ophørte. Var efter sidste operation tetraparetisk, men genvandt dog kræfterne gradvist igen, således at han kunne gå ved hjælp af en talerstol efter en uge, senere krykkestokke som han benyttede frem til et halvt år efter operationen, hvorefter han kunne gå uden hjælpemidler. [Klageren] har siden operationen fået genoptræning, dels ved fysioterapeut, men ikke mindst ved selvtræning, hvor han går ca. hver anden dag på Fitnesscenter. [Klageren] har i efterforløbet været plaget af daglige smerter i nakken, som 2-3 gange ugentligt giver anledning til nakkehovedpine. Derudover fortsatte smerter i højre ben, som også var til stede forud for nakkeoperationen. Kan have smerter i begge arme og også en snurrende fornemmelse, som går ud og inddrager de 3 radiale fingre på begge sider. Mest udtalt på højre side. Har også en fornemmelse af nedsat kraft i højre hånd. Ved en scanning, lige efter operationerne, påvistes en skyet signalforandring ud for C5/6-niveauet. Denne var forsvundet ved kontrol scanning i 2016. [Klageren] arbejder 2 timer 2 gange ugentligt med ... for et mindre Arbejdet består mest af stillesiddende computerarbejde, hvor han dog har mulighed for at rejse

sig og bevæge sig ind imellem. Der er således taget skånehensyn til [klagerens] funktionsevne. Umiddelbart synes det tvivlsomt om særlige skånehensyn vil kunne fremme funktionsevnen. Hele forløbet har været en meget stor belastning for [klageren] og ikke mindst for hans familie. For [klagerens] vedkommende er der tale om både en fysisk og psykisk påvirkning. [Klageren] var i antidepressiv behandling i en periode, men er ophørt med dette. De fysiske symptomer er belastende, men næppe i en grad, som retfærdiggør den beskedne erhvervsevne. Det skønnes således, at den mentale del spiller en væsentlig rolle i sygdomsbilledet. Objektivt har man ikke indtryk af depression, men på den anden side virker stemningslejet meget neutralt på grænsende til indifferent til opgivende. Det kan ikke udelukkes, at en bedring af disse forhold kunne være til gavn for både de fysiske problemer og muligheden for at bedre funktionsevnen. Tilstanden nu er stationær og med mindre ovenstående ændres, skønnes det tvivlsomt om funktions- og erhvervsmæssige krav kan øges".

Af psykiatrisk speciallægeerklæring af 9/11 2018 fremgår det blandt andet, at klageren "har tidligere været psykisk stabil og velfungerende og ikke tidligere haft alvorligere psykiske problemer eller tegn på psykiske lidelser af nogen art. [Klageren] bliver i februar 2015 opereret for en cervikal diskusprolaps med postoperative operationer i form af blødning. Bliver reopereret hvilket kun forværrer problematikken og [klageren] udvikler lammelser i alle fire ekstremiteter og overflyttes til ... hospitalet, hvor [klageren] opereres igen, hvorefter blødningen kommer under kontrol. Har efterfølgende et langvarigt genoptræningsforløb, men genvinder sin førlighed og kraft i ekstremiteterne dog med fortsat let nedsat kraft i højre overekstremitet. Desuden kroniske smerter i nakke-/skulderregion og hyppig spændingshovedpine. [Klageren] udvikler en depressiv reaktion især efter at [klageren] må erkende, at han ikke formår at vende tilbage til sit tidligere arbejde, som [klageren] beskriver som 'drømmejobbet'. Bliver sat i behandling med antidepressiv medicin og henvist til psykolog og kommer sig gradvist fra denne depressionsreaktion og har ikke haft tendens til tilbagevendende depression siden. Derudover kan [klageren] ikke beskrive nogen former for psykopatologi. Er trappet ud af medicinen i starten af 2016 og har ikke oplevet nogen problemer i den forbindelse. [Klageren] kan i dag udelukkende beskrive smerter og hovedpine samt almindeligt forekommende ledsagesymptomer til den type

smerter i form af koncentrationsbesvær og mental udtrætningstendens. [Klageren] har fået flexjob og arbejder aktuelt 4 timer om ugen, hvilket er det maksimale [klageren] kan overkomme af hensyn til smerterne. Samlet set opfylder [klageren] diagnosekriterierne for en depressiv belastningsreaktion, som er remitteret. Aktuelt er der altså ikke tale om egentlig psykopatologi. [Klagerens] funktionsnedsættelse og begrænsninger i forhold til dagligdagen og arbejdsfunktionen skal således udelukkende ses i relation til smerterne og ledsagesymptomerne til smerterne. Der kan således ikke peges på psykologiske eller psykiatriske behandlingsmuligheder eller behandlingsbehov. Prognosen for den psykiske tilstand skønnes god, idet [klageren] vurderes at være psykisk ressourcestærk".

Det fremgår af journalnotat af 28/12 2018 fra et hospital, at klageren "har sm. og træthed i arme. Endvidere radierende sm. til h. klinisk tydende på h. sidig C5-nerverodspåvirkning med svækket h. bicepsrefleks. Ingen pareser. Har seq. efter tidl. C5/C6 og C6/C7 opr. i 2015. Har desforuden tendens til S1-nerverodsgener med ischias. ... Aktuell MR-skanning af col. cervikalis 19/11-18 uden nyttilkommen rodspåvirkning eller medullopati. Har spondylose og discusdegeneration. Sammenlignet med 2017 ses stationære forsnævninger i de ossøse foraminae på niveau C6/C7, og forsnævring af venstre ossøse foramen på niveau C5/C6, mens der er bedre pladsforhold i højre foramen C5/C6. Har god forståelse for nødvendigheden af træning samt provokerende hhv. lindrende faktorer. Har moderat til god effekt af TCA. Har bedre nattesøvn efter start af amitriptylin om aftenen. Har pauseret imipramin i 1 uge og erfaret at der var effekt, og derfor genoptaget imipramin om morgenen. Har bivirkn. i form af tolerabel mundtørhed. Tager fortsat paracetamol x 3 dgl. Ibuprofen er reduceret til x 2-3/uge. Vedr. analgetika fremadrettet foreslås at afprøve om paracetamol kan reduceres. I tilfælde af sm. ved træning kan evt. forsøges ibuprofen 400 mg ½-1 time forud for træning. Videre justering af analgetika og kontrol ved e.l."

Det fremgår af udtalelse af 25/3 2020 fra selskabets interne lægekonsulent, at "Ingen tvivl om at det har været en hård tur at komme igennem, og en stor forskrækkelse at vågne op og være helt lam. Men, han kom sig hurtigt og scanningen fra 2016 viste pæne forhold og ved den neu-

rologiske undersøgelse var der IKKE overensstemmelse mellem de kliniske fund og hans lave funktionsevne. Man kan derfor sagtens forestille sig, at han langsomt er blevet bedre og burde kunne arbejde væsentlig mere end 2 x 2 timer ugentligt. Han træner en del og rheumatologen mener at nogen af hans gener kan relateres til at han overtræner. Jeg er blevet forevist video'er med pt i fysisk meget aktive situationer som han ikke bør kunne lave, hvis det skal give nogen mening at han kun kan arbejde 2 x 2 timer. Han er med haveaffald på genbrugspladsen, hvor han tømmer bilen og bruger mange kræfter specielt til sidst, da han skal feje anhængerens.

Det fremgår af journal af 25/8 2020 fra et hospital, at MR-skanning af columna lumbalis viser "normal form og størrelse af corpora med normalt signal i knoglemarven. Lumbaliseret udseende af S1-segmentet. Normale forhold i distale medulla. Ingen arkolysis eller olisthesis. Rummelige pladsforhold til L4/L5. L5/S1: Bred median og ve.sidig paramedian prolaps, medførende kompression på ve. S1-rod lige ved og efter afgang. Konklusion: Discusdegeneration samt bred median og ve.sidig paramedian prolaps L5/S1 med kompression på ve. S1-rod".

Ophør af ydelser og præmiefritagelse pr. 1/5 2020

Nævnet bemærker, at det er klageren, der skal bevise, at han har et dækningsberettigende erhvervsevnetab.

Efter en samlet vurdering finder nævnet, at klageren ikke har bevist, at hans generelle erhvervsevne efter den 1/5 2020 er nedsat med halvdelen eller mere. Nævnet kan derfor ikke kritisere, at selskabet har standset udbetalingen af helbredsbedingede ydelser.

Nævnet har blandt andet lagt vægt på, at der er betydelige uoverensstemmelser mellem på den ene side de gener, som klageren har oplyst til selskabet, læger og kommune, samt hans deraf følgende begrænsede aktivitetsniveau og på den anden side det observerede aktivitetsniveau, der er beskrevet i observationsrapporterne, og som fremgår af videomaterialet og fotos.

Nævnet har videre lagt vægt på, at klageren under observationerne ses at have en aktiv dagligdag med start fra morgenstunden, hvor han ikke fremstår fysisk begrænset i nævneværdig grad, ligesom han ikke fremtræder smertepåvirket. Han er blandt andet set gentagne gange i arbejdstøj, herunder sammen med en anden person, hvor de bar køkkenskabelementer og bordplader ud, herunder løftede og bar han i skæve stillinger, uden at man kan se, at han skå-nede sig selv, aflastede eller lod en tredje, tilstedeværende person tage disse ting. Han er ligeledes set på genbrugspladsen med haveaffald – herunder grene, der forekommer at være ganske tykke og derfor vejer en del – og disse håndterer han øjensynligt ubesværet. Herefter rengøres trailer med en kost, og klageren ses at lægge betydelig kraft i af få det resterende skubbet ud af traileren. Også til fitness er klageren i stand til at lave en række øvelser med ganske pæne vægtbelastninger. Når han handler ind – herunder lægger 2 kasser, der hver ser ud til at indeholde 6 flasker vin, i bilen – ses han kunne håndtere varerne uden problemer. Ved de observerede handlinger ses klageren ikke at foretage aflastende foranstaltninger, lige som han ikke ses at være nævneværdigt bevægelsesmæssigt eller smertemæssigt påvirket af sine handlinger.

Selskabets observationer harmonerer efter nævnets opfattelse ikke med, at klageren som følge af alvorlige smerter kun er i stand til at arbejde ganske få timer om ugen i flexjob. Klagerens funktionsevne fremstår ifølge observationerne derfor væsentligt bedre end det, som fremgår af sagens øvrige oplysninger. Klageren har i funktionsevneskema af 2/6 2018 oplyst, at han på flere områder har oplevet moderate funktionstab, og at "Vedligeholdelse og have må min hustru samt håndværkere nu tage sig af". Af lægeattest af 14/6 2018 fremgår det, at klageren mener at kunne deltage i sit hidtidige arbejde 2x2 timer ugentligt, og at han ved flere end 2x2 timer på kontor får stærke smerter. I opfølgningsskema af 21/7 2019 har han oplyst, at hans helbredstilstand er forværret, at han har nervebanesmerter i arme/fingre, nakke/ryg, hovedpine, iskiassmerter og ben sover, og at han ikke forventer at være i stand til at øge arbejdstiden, idet han løbende over årene har forsøgt at øge timerne og fået slemme tilbagefald.

På baggrund af at det fremlagte observationsmateriale vurderer nævnet, at klagerens generelle erhvervsevne er væsentlig bedre, end hvad han har oplyst til selskabet, og at klageren herved har bragt sig i en bevismæssig vanskelig situation.

Nævnet har ved vurderingen derudover lagt vægt på, at det af neurokirurgisk speciallægeerklæring af 17/8 2018 fremgår, at "De fysiske symptomer er belastende, men næppe i en grad, som retfærdiggør den beskedne erhvervsevne. Det skønnes således, at den mentale del spiller en væsentlig rolle i sygdomsbilledet. Objektivt har man ikke indtryk af depression, men på den anden side virker stemningslejet meget neutralt på grænsende til indifferent til opgivende. Det kan ikke udelukkes, at en bedring af disse forhold kunne være til gavn for både de fysiske problemer og muligheden for at bedre funktionsevnen", og at det af psykiatrisk speciallægeerklæring af 9/11 2018 fremgår, at "Samlet set opfylder [klageren] diagnosekriterierne for en depressiv belastningsreaktion, som er remitteret. Aktuelt er der altså ikke tale om egentlig psykopatologi. [Klagerens] funktionsnedsættelse og begrænsninger i forhold til dagligdagen og arbejdsfunktionen skal således udelukkende ses i relation til smerterne og ledsagesymptomerne til smerterne. Der kan således ikke peges på psykologiske eller psykiatriske behandlingsmuligheder eller behandlingsbehov. Prognosen for den psykiske tilstand skønnes god, idet [klageren] vurderes at være psykisk ressourcestærk".

Ophævelse af forsikringsdækning ved erhvervsevnetab pr. 1/5 2020

Nævnet bemærker, at nævnet ved tidligere kendelser har accepteret, at der i særlige tilfælde kan ske en fremadrettet ophævelse af en forsikringstagers forsikring, som dækker erhvervsevnetab. Nævnet har udtalt, at en sådan ophævelse af forsikringsdækningen med henvisning til, at forsikringstageren har handlet illoyalt og har tilsidesat sine kontraktretlige forpligtelser, kræver en vis grovhed i den udviste adfærd, ligesom der må stilles betydelige krav i bevismæssig henseende. Nævnet henviser til sine afgørelser i sagerne 92901 og 94121.

På den baggrund og efter en samlet vurdering finder nævnet, at det fremlagte observationsmateriale er tilstrækkeligt bevis for, at klagerens adfærd er af en sådan grovhed, at selskabet med

Ankenævnet for Forsikring

46.

95504

henvisning til, at klageren har handlet illoyalt i forhold til sine kontraktlige forpligtelser er berettiget til at ophæve klagerens erhvervsevnetabsforsikring.

Nævnet har blandt andet lagt vægt på, at der er betydelige uoverensstemmelser mellem klagerens oplysninger i funktionsevne- og opfølgningsskema og oplysninger om hans gener afgivet til læger og det fremlagte observationsmateriale.

Advokatombkostninger

Klageren ønsker, at selskabet dækker advokatombkostninger med 25.000 kr.

Efter sagens udfald og omstændigheder i øvrigt finder nævnet ikke grundlag for at pålægge selskabet at dække klagerens advokatombkostninger.

Som følge heraf

b e s t e m m e s :

Klageren får ikke medhold.

Peter Thønnings